

DE

DELAVSKA ENOTNOST

17. JULIJA 1971 — ŠT. 28 — L. XXVIII

pravi naslov za denarne zadeve
ljubljska banka

SAMOUPRAVNO SPORAZUMEVANJE

Brez sociale in demagogije!

Na rob zadnjemu plenumu RS ZSS

Zadnji plenum RS ZSS je sprejel nekatera izhodišča za dajanje pripomb in soglasij k osnutkom in predlogom samoupravnih sporazumov; s tem so sindikati povedali, od česa v samoupravnem sporazumevanju nikakor ne bodo odstopili, v čem bodo republiški odbori strokovnih sindikatov enotni, ko bodo ocenjevali predložene sporazume. Razprava o določanju teh izhodišč, o kateri smo zaradi zaključka redakcije našega tednika lahko v zadnji številki le bežno poročali, pa je dala širši vpogled v sedanja dogajanja na področju priprav samoupravnih sporazumov. O teh dogajanjih velja povedati nekaj več, saj je usmerjanje delitve dohodka in osebnih dohodkov v središču pozornosti naše javnosti.

Slednje velja kljub temu, da načela in hotenja samoupravnega sporazumevanja za zdaj še niso podrobno znana množicam delovnih ljudi, saj je izdelava osnutkov sporazumov v rokah oziroma skupin strokovnjakov. Jasno pa je, da to dejstvo ne zmanjšuje zanimanja delavcev za to, kako bomo delili dohodek in osebne dohodke po podpisu samoupravnih sporazumov, ki bo odpravil sedanjo „zamrznitev“ osebnih dohodkov.

Prav ta nestrpnost, da čimprej odpravimo „zamrznitev“ osebnih dohodkov, ki za mnoge delovne kolektive pomeni zares težko breme, pa je hkrati tudi vzrok, da marsikje s samoupravnimi sporazumi hitijo bolj, kot je prav, celo tako zelo, da to ogroža kvaliteto bodočih sporazumov. Razprava na plenumu je poudarila, da naglica pri pripravljanih sporazumov sama po sebi ne bi bila škodljiva, če bi kljub vsemu prišli do dobrih, racionalnih samoupravnih sporazumov. Vsi pa vemo, da v naglici radi marsikaj sprejemo in pozabimo — in prav

tega se sindikati bojijo sedaj, ko tudi na svojih plečih čutijo močne pritiske, da se samoupravni sporazumi čimprej uveljavijo in tako doseže možnost svobodnega formiranja osebnih dohodkov.

Ti pritiski se največkrat prikrivajo z delavskimi zahtevami, delavskimi interesi, čeprav smo že poudarili, da v sedanji fazi samoupravnega sporazumevanja široke množice delovnih ljudi žal kaj malo poznajo načela in hotenja samoupravnega sporazumevanja. Sindikati zato želijo oziroma zahtevajo, da se delavci resnično seznanijo s temi načeli in hotenji, saj samo to zagotavlja, da bomo v delitvi dohodka in osebnih dohodkov zares dosegli uveljavitev družbenega in samoupravnega vpliva
(Nadaljevanje na 4. strani)

Mercator

KAVA

M 450 PRODAJALN

INTERVJU Z JOŽETOM BOŽIČEM

PRITISKOM NE BOMO POPUŠČALI

Komisija za verifikacijo samoupravnih sporazumov je tisti dejavnik, ki bo dal končni „blagoslov“ za verifikacijo oziroma za registracijo samoupravnih sporazumov. Obiskali smo njenega predsednika Jožeta Božiča in se z njim pomenili o delu te komisije in o problematiki, s katero se srečuje.

VPRAŠANJE: V čem je predvsem naloga verifikacijske komisije in kako delate?

ODGOVOR: Ni stvar naše komisije, da bi vsiljevala takšne ali drugačne rešitve v samoupravne sporazume, temveč samo to, da skrbimo za spošto-

vanje zakonitosti oziroma za spoštovanje takšne politike delitve, kot jo predvidevajo zakon in oba splošna družbena dogovora. Naša naloga pri tem je predvsem, da onemogočimo samovoljne delitvene odločitve, da skrbimo za akumulacijo ozi-

roma da zaščitimo akumulacijo, da zavremo neupravičeno divjanje osebnih dohodkov in da odpravljamo prevelike razlike pri nagrajevanju delavcev na podobnih delovnih mestih — vse to pa s hotenjem, da postanejo samoupravni sporazumi osnova za racionalno gospodarjenje.

Čeprav po zakonu nismo dolžni dajati mnenja k osnutkom samoupravnih sporazumov, smo pregledali vse do sedaj predložene osnutke spora-

zumov — bilo jih je kakih 40 — in to v želji, da v tej „otroški“ fazi samoupravnega sporazumevanja čimveč pripomremo k pravilnemu oblikovanju sporazumov. Pri bolj problematičnih osnutkih smo imeli tudi skupne sestanke s komisijami za pripravo samoupravnih sporazumov. Na teh sestankih je prišlo do pozitivnega sodelovanja in je večina komisij podpisnikov bodočih spora-

(Nadaljevanje na 4. strani)

ZAVAROVALNICA SAVA

Centrala: LJUBLJANA, MIKLOŠIČEVA CESTA 19/1
Poslovne enote: CELJE, ČAKOVEC, JESENICE, KOPER, KOPRIVNICA, KRANJ, KRŠKO, MARIBOR, MENGEŠ, MURSKA SOBOTA, NOVA GORICA, NOVO MESTO, POSTOJNA, TRBOVLJE in LJUBLJANA s poslovalnicama Zagreb in Rijeka

REPUBLIŠKI ODBOR SINDIKATA DELAVCEV INDUSTRIJE IN RUDARSTVA SLOVENIJE SE JE SESTAL NA PLENARNO ZASEDANJE

Dvakrat pritrdilno

Odbor je potrdil zahteve slovenskih sindikatov v samoupravnem sporazumevanju ● Soglasje republiškega odbora sta dobila predloga samoupravnih sporazumov konfekcije oblačil ter obutvene industrije in galanterije

Plenarna seja republiškega odbora sindikata delavcev industrije in rudarstva minulo sredo je v celoti izzvenela v znanemju samoupravnega sporazumevanja

o delitvi dohodka in osebnih dohodkov. To pravzaprav ne preseneča, če upoštevamo, da je samoupravno sporazumevanje trenutno najbolj vroča

tema, in če vemo, da znotraj tega posebnega sindikata pripravljajo kar 22 samoupravnih sporazumov. Naslednje, kar bi
(Nadaljevanje na 3. strani)

V OKVIRU

Uresničevanje naše politike

Zadnji plenum republiškega sveta ZSS je sprejel akcijski program slovenskih sindikatov, sedaj pa moramo delovati usklajeno in učinko-

Iskrina tovarna električnih aparatov v Stegnah se vse bolj uveljavlja tudi z izdelovanjem najrazličnejše sodobne signalizacije v cestnem (eno od ljubljanskih križišč) in železniškem prometu, o čemer bomo obširneje spregovorili v eni od prihodnjih števil DE

vito, da bomo uspešno uresničevali cilje, ki smo si jih zastavili.

Toda — ali smo organizirani tako, da bo naše delo res usklajeno in učinkovito?

Marsikaj govori o tem, da so v delovanju celotne sindikalne organizacije precejšnje vrzeli, da ni dovolj čvrste povezanosti med občinskimi vodstvi in osnovnimi organizacijami pa tudi ne med samimi občinskimi vodstvi in republiškim vodstvom. To pa zmanjšuje učinkovitost politike sindikatov, saj za njo ne stoji celotno članstvo naše organizacije tako trdno in povezano, kot bi moralo stati, če hočemo to politiko v kar največji meri tudi dejansko uveljaviti. Z drugimi besedami: nismo deficitni v politiki, res pa smo vse prevečkrat deficitni v mobilizaciji članstva za uveljavitev naših temeljnih stališč.

(Nadaljevanje na 2. strani)

O OSNUTKU SPORAZUMA PTT KOLEKTIVOV

Na razširjeni seji pododbora za PTT dejavnost pri RO sindikata delavcev prometa in zvez so v torko obravnavali osnutek samoupravnega sporazuma o merilih za delitev dohodka in osebnih dohodkov v PTT kolektivih Slovenije. Osnutek sporazuma, ki je nastal po zelo široki in demokratični razpravi, je pododbor ocenil kot uspešno osnovo za pripravo predloga samoupravnega sporazuma, hkrati pa je k sedanjemu osnutku izrekel več pripomb. Tako bo komisija v dokončni predlog samoupravnega sporazuma vnesla tudi znana stališča RS ZS Slovenije glede vsebine samoupravnih sporazumov, ponovno bo proučila določila o minulem delu in delovanje faktorja stimulacije ter precenila, ali boljše rešitev za PTT kolektive pomeni uvedba funkcionalne ali pa uvedba minimalne akumulacije. Predlog samoupravnega sporazuma bo vseboval tudi sankcije za kršitev določil o dogovorjenih minimimih in natančnejšo opredelitev delovnih razmer ter njihov vpliv na višino kalkulativnih osebnih dohodkov.

O SPORAZUMU ZDRAVSTVENIH DOMOV IN BOLNIŠNIC

Člani predsedstva republiškega odbora sindikata delavcev družbenih dejavnosti Slovenije so minuli petek razpravljali in sklepali o soglasju k dvema samoupravnima sporazumoma, in sicer za zdravstvene domove in za bolnišnično dejavnost. V svojih pripombah so še posebej opozorili na ponekod še vedno očitne težnje, da bi delovne skupnosti s sporazumi izpeljale tudi notranjo delitev, se pravi, verificirale nekakšne tarifne postavke, kar pa je nepravilno, kajti sporazumi dajejo v bistvu le okvirno kvoto sredstev za delovno skupnost posameznega področja, ki pa jo morajo potem v delovni organizaciji sami deliti po sprejetih in zapisanih merilih. Zlasti v nekaterih bolnišnicah so osebni dohodki ne kvalificiranih delavcev še pod 1.000 dinarjev. Ker ponekod ni realne možnosti za njihovo povišanje, so sindikati predlagali, naj bi se podpisniki sporazumov, da si bodo prizadevali, da nihče ne bo zaslužil za normalno opravljeno delo v rednem delovnem času manj kot 1.000 dinarjev; dokler pa tega ne bodo mogli doseči, bodo podpisniki izplačevali sicer nižje osebne dohodke, vendar pa leti za ne kvalificirane delavce ne smejo biti nižji kot doslej.

NA LINIJI 323-554

SLOVENJ GRADEC

Predsedstvo Občinskega sindikalnega sveta Slovenj Gradec je sklicalo v sredo, 14. julija, posvetovanje sindikalnega aktiva iz Mislinjske doline o samoupravnem sporazumevanju o usmerjanju delitve dohodka in osebnih dohodkov. Posvetovanja so se udeležili tudi sekretarji organizacij in aktivov ZK, uvodoma pa je spregovoril o pomenu in namenu samoupravnega sporazumevanja Humbert Gačnik, član RS ZSS. (an)

VELENJE

Na zadnji delovni konferenci občinskega odbora sindikata delavcev industrije in rudarstva Velenje so izvolili novo 11-člansko vodstvo tega sindikata. Te dni so se sešli novoizvoljeni člani občinskega odbora na prvo sejo. Za predsednika občinskega odbora sindikata delavcev industrije in rudarstva Velenje so znova izvolili Rudija Kortnika, za tajnika pa Zdenka Vaupota. (vs)

KOPER

Na prvem občnem zboru obalnega odbora sindikata delavcev družbenih dejavnosti so podprli stališča sindikatov, da je treba za delavce v teh dejavnostih zagotoviti enak družbeno-ekonomski položaj, kot ga imajo delavci na drugih področjih dela. V razpravi so poudarili, da to še posebej velja za prosvetne delavce, saj so v tem letu uspeli uresničiti komaj 68% določb Kataloga II. Še posebej so spregovorili tudi o problemih posameznih vejah družbenih dejavnosti, kot so kultura, javna uprava itd. Razen tega so sprejeli tudi program dela odbora za prihodnje obdobje. K. C.

LJUBLJANA

KONGRES V DECEMBRU

Zadnje plenarno zasedanje Republiškega odbora sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije je določilo, da bo prvi kongres tega posebnega sindikata 7. in 8. decembra letos v Kranju. Hkrati s tem sklepom je plenum tudi že imenoval štiri komisije za pripravo kongresnih dokumentov. Prva komisija bo pripravila osnutek poročila o delu in finančnem poslovanju republiškega odbora; Naloga druge komisije pa je pripraviti osnutek statuta tega posebnega sindikata, tretja komisija pa bo pripravila osnutek sklepov prvega kongresa o nalogah tega sindikata v naslednjem obdobju. Kadrovska komisija pa bo pripravila predlog kandidatov za nadzorni odbor republiškega odbora, predlog delegatov za III. kongres sindikata delavcev industrije in rudarstva Jugoslavije ter predlog delegatov za zvezni odbor.

VELENJE

V akcijo na vseh ravneh

Na predkongresni konferenci občinskega odbora sindikata delavcev industrije in rudarstva v Velenju so poudarili, da samo sprejemanje resolucij in sklepov ni dovolj in da je treba čimprej preiti na vseh ravneh v konkretno družbeno akcijo. Pri tem pa bo najpomembnejše kar najbolj dosledno, disciplinirano in odgovorno uresničevanje demokratično sprejetih dogovorov, vse to pa bo v veliki meri odvisno od družbene in poslovne discipline delovnih organizacij in posameznikov. Proti tistim, ki dogovorov ne bi izpolnjevali ali pa bi jih skušali celo izigravati, bo treba najostreje ukrepati.

Pred osnovnimi organizacijami sindikata, pravzaprav pred vsem članstvom sindikata industrije in rudarstva so v tem trenutku številne naloge. Treba bo takoj začeti razreševati probleme in v akcijo vključiti vse zaposlene, družbeno-politične organizacije, samoupravne organe in vodstva delovnih organizacij. Potrebna bo izdelava programov za akcijo in oblikovanje konkretnih zadolžitev.

Konferenca občinskega odbora sindikata delavcev industrije in rudarstva Velenje, ki je bila uvodni dogovor pred nadaljnjimi razpravami o problematiki osebnega in družbenega standarda članstva pred kongresom tega sindikata, se je – med drugim – zavzela za strnitev sil za nadaljnji razvoj Šaleške doline.

RAZŠIRJENA SEJA PREDSEDSTVA MESTNEGA ODBORA SINDIKATA DELAVCEV INDUSTRIJE LJUBLJANA

Odloča konjunktura

Doslej največje povečanje industrijske proizvodnje, medtem ko izvoz stagnira

Na razširjeni seji predsedstva ljubljanskega mestnega odbora sindikata delavcev industrije so razpravljali o poslovnih rezultatih industrije v minulem letu in obravnavali gospodarska gibanja na območju Ljubljane v prvih štirih mesecih letos.

Člani predsedstva so ugotovljali, da industrijska proizvodnja v Ljubljani v zadnjih treh letih narašča v povprečju stopnji od 11% do 14%. Takšna dinamika rasti, ki se nadaljuje tudi letos, je pogojena z znatnim povečanjem produktivnosti, saj se letno povečuje od 6% do 8%, seveda pa tudi s povečanjem števila zaposlenih delavcev. Razumljivo je, so menili člani predsedstva, da je tolikšen porast obsega industrijske proizvodnje možen le zavoljo velike notranje porabe, ki jo delno povzroča tudi inflacija. Dinamika izvoza pa je bila v vsem tem času mnogo počasnejša. Tolikšno povečanje industrijske proizvodnje – v treh letih se ob obsegu industrijske proizvodnje povečal skoraj za 45% – pomeni hkrati tudi najhitrejšo dinamiko rasti v vsem povojnem obdobju.

Izredno dinamiko rasti fizičnega obsega proizvodnje izpričujejo zlasti kovinska, kemična in elektroindustrija, nadalje industrija gradbenega materiala in z manjšo prekinjivostjo v minulem letu tudi grafična industrija. Počasneje pa se razvijajo predvsem tekstilna in papirna industrija ter predelava papirja.

V letošnjih prvih štirih mesecih se dinamika rasti naštetih industrijskih panog nadaljuje, kar je treba pri-

pisati na splošno dobri oskrbi z reprodukcijskim materialom, posebno pa z materialom iz uvoza. Vprašanje pa je, če bo možno to dinamično ohraniti skozi vse nadaljnje obdobje, saj izvoz stagnira in s tem tudi možnost, da industrija pride do sredstev, s katerimi naj bi plačevala reprodukcijski material iz uvoza. Rastoči deficit v zunanjetrgovinski bilanci zato lahko že v naslednjih mesecih posredno ali neposredno vpliva na slabšo oskrbo z reprodukcijskim materialom in s tem tudi na poslov-

no uspešnost posameznih panog.

Velika gospodarska konjunktura je precej spodbudila tudi investicijsko porabo, ki je bila še posebej intenzivna v drugi polovici minulega in v prvi polovici letošnjega leta. Industrijska podjetja v Ljubljani so po obsegu investicij na drugem mestu, in to takoj za trgovino. V primerjavi z enakim obdobjem lani so industrijska podjetja letos že porabila za investicije 50% več sredstev.

(mž)

VPRAŠANJE:

Zavoljo družinskih razmer in tudi zavoljo neprimerne odnosov v kolektivu sem bila prisiljena odpovedati delovno razmerje in si poiskati novo zaposlitev. Zaposla sem za razrešitev pred iztekom izstopnega roka, ker sem si našla zelo ugodno delo in ker v podjetju, kjer sem doslej delala, ni bilo težko najti zame nadomestila. Delovna organizacija pa me ni hotela razrešiti, temveč je zahtevala, naj ostanem ves odgovorni rok, se pravi, še dva meseca. Tako sem samovoljno zapustila delovno mesto. Kljub temu, da me je prejšnje podjetje odjavilo pri KZSZ, mi niti na večkratno urgenco noče izročiti delovne knjižice. S tem sem izgubila novo zaposlitev. Ali je podjetje ravnilo prav, da mi ni hotelo izročiti delovne knjižice ob prenehanju delovnega razmerja?

ODGOVOR:

Delavec je po zakonu sicer dolžan ostati na delu, ko je sporočil delovni organizaciji, da namerava prenehati z delom – ko je torej odpovedal delovno razmerje – in sicer toliko časa, kolikor je predvideno s samoupravnim aktom za tako imenovani odpovedni rok. Če delavec preneha z delom pred iztekom odpovednega roka, delovna organizacija pa ni dala pristanka za predčasno razrešitev, izda delovna organizacija ugotovitveno odločbo o prenehanju dela zaradi samovoljne zapustitve. Ne glede na način prenehanja dela pa je dolžna ob prenehanju delavca odjaviti pri pristojnem zavodu za socialno varovanje, mu zaključiti delovno knjižico in mu jo tudi izročiti; če pa

A. C. – LJUBLJANA

Pravna posvetovalnica DE

izročitev ni možna jo je delovna organizacija dolžna dostaviti organu, ki pristojen za izdajanje delovnih knjižic. Vaša dolžnost je sicer bila ostati na delu do izteka izstopnega roka, vendar, če ste že prenehali z delom, bi vam morala delovna organizacija na vašo zahtevo delovno knjižico čimprej izročiti. Zakon predvideva možnost, da od delavca, ki je samovoljno prenehal delati, delovna organizacija terjaja škodo, ki jo je povzročil s tem, ko je samovoljno zapustil delo, ne sme pa zavoljo tega zadrževati delavca od delovne knjižice.

Vaša delovna organizacija bi vam torej morala ob prenehanju dela – na vašo zahtevo – delovno knjižico izročiti; če vam je še ni izročila, lahko vložite tožbo za izročitev delovne knjižice pred pristojnim sodiščem. Obenem imate pravico tudi zahtevati odškodnino, če se niste mogli zaposliti, ker niste imeli delovne knjižice. Seveda pa lahko nasprotno pričakujete, če bo delovna organizacija morda uveljavljala odškodninski zahtevek, če je vašem samovoljnem prenehanju dela utrpela škodo.

MIRJANA LIPUŽIČ

Uresničevanje naše politike

(Nadaljevanje s 1. strani)

Naši tovariši, ki delajo v vodstvih občinskih organizacij, se večkrat pritožujejo, da so v svojih prizadevanjih osamljeni, da vodstva drugih organizacij pogosto stojijo ob strani, ko se sindikati lotevajo različnih akcij, katerih uresničitev je splošnega in ne samo sindikalnega pomena. Pravijo tudi, da jih drugi občinski dejavniki radi uporabljajo za „težaška“ dela, denimo za razreševanje različnih konfliktnih situacij, sicer pa kaj malo upoštevajo njihovo mnenje. In trdijo tudi, da večkrat slišijo očitke, da nastopajo demagoško, ko se borijo proti raznim ukrepom, ki prizadevajo življenjski standard delovnih ljudi.

Naj v zvezi s temi pritožbami pribijemo samo naslednjo misel: če bodo občinski sindikalni sveti trdno povezani z našimi osnovnimi organizacijami, če bodo za njihovo politiko trdno stali delovni kolektivi, potem se jim pač ne bo treba bati, da drugi občinski dejavniki ne bodo upoštevali njihove besede tako, kot je potrebno. Potem se bodo z njimi tudi mnogo lažje pomenili o delitvi dela – o tem, kaj so skupni cilji, kaj pa so posebne naloge, za katere odgovarjajo posamezne organizacije in dejavniki. O sindikalni „demagogiji“ pa tole: Ne kaže si beliti las, če, denimo, vodstvene strukture v podjetjih našo akcijo za najnižje osebne dohodke 1000 din označujejo kot

demagoško akcijo. Take oznake nas ne bodo prav nič premaknile od zahteve, da vodstveni kadri v svojih kolektivnih organizirajo delo tako, da za normalni delovni čas in učinek ne bo zaslužka pod 1000 din. Vemo, da marsikje to ne bo niti malo lahko, vendar moramo storiti vse, da to dosežemo. Še nekaj: ko so sindikati pred dobrim letom dvignili svoj glas proti podražitvi kruha, ko so zahtevali kompenzacijo za to podražitev, je tudi bilo nemalo očitkov o demagogiji te politike. Pred nedavnim pa je zvezni izvršni svet v podobnem položaju zavzel popolnoma enako politiko – se pravi politiko kompenzacij. Bitko za ceno kruha, ki smo jo izgubili lani, smo torej dobili letos, očitke o naši demagogiji pa je medtem odnesel veter.

Vodstvo slovenskih sindikatov je trdno odločeno okrepiti povezanost z občinskimi sindikalnimi vodstvi – z mnogimi pogostejšimi in rednejšimi sestanki oziroma osebnimi stiki, pa tudi z različnimi informacijskimi gradivi. Naša politika pa tudi njena strategija in taktika morajo mnogo bolj kot doslej postati jasne čim širšemu vodstvenemu sestavu naše organizacije, preko njega pa vsem sindikalnim aktivistom. V tem vidimo edino resnično zagotovilo, da bo ta politika postala volja delovnih množic, s katero bomo postavljali vsaj najvažnejše stvari tam, kamor sodijo.

MILAN POGAČNIK

STANE KAVČIČ MED SINDIKALNIMI DELAVCI, POSLANCI IN GOSPODARSTVENIKI SLOVENSKEGA OBALNEGA OBMOČJA

»Bodimo realni!«

Na pobudo in povabilo devetih sindikalnih organizacij z obalnega območja se je predsednik slovenskega izvršnega sveta Stane Kavčič minuli torko sestel s tamkajšnjimi sindikalnimi in drugimi družbeno-političnimi delavci ter gospodarstveniki in z republiškimi in zveznimi sindikalnimi in drugimi vodstvi poslanci s tega območja. Predstavniki obalnega območja so predsednika slovenske vlade seznanili s trenutnim gospodarskim položajem v življenjskih stroških. Kritizirali so neizpolnjevanje sprejetih načel reforme in stabilizacijskih ukrepov ter zahtevali večjo odgovornost na vseh ravneh v zvezi z uresničevanjem sprejetih nalog. Zavzeli so se tudi za strožji nadzor nad vsemi oblikami okoriščanja in nad naraščajočo socialno diferenciacijo, nato pa so tovarišu Stanetu Kavčiču zastavili tudi številna zelo konkretna vprašanja.

V odgovorih na vprašanja je predsednik Stane Kavčič pojasnil trenutni gospodarski položaj Jugoslavije in republike, ki po njegovih besedah ni kdove kako razveseljiv, ven-

dar tudi ni tako kritičen, da ga resnim in vztrajnim delom ne mogli normalizirati. Povedal je, da trenutnih razmerah ni računati večje razbremenitve gospodarstva ne da bi hkrati zmanjšali porabo negospodarskem področju, češar ne moremo storiti. To pomeni, osnovni gospodarski in negospodarski organizmi lahko največ pomagajo slovenskemu izvršnemu svetu pri izvajanju njegovega akcijskega stabilizacijskega programa predvsem s tem, da republiki ne postavljajo neuresničljivih zahtev. Res je, da naši republiki pogosto lahko slišimo dvome o tem, ali se „izplača“ tako dosledno vztrajati pri izvajanju pisov, stabilizacijskih ukrepov, če drugod niso tako dosledni. Vendar je dejstvo, da ravno s tem „delam red“ v lastni hiši in da zavoljo tega toliko večjo pravico terjamo, slovenski poti sledijo tudi v drugih republikah, kar se dejansko tudi dogaja.

O podrobnostih iz razgovora tovarišem Stanetom Kavčičem bomo še poročali.

KUPON DE — Pravna posvetovalnica

Ob zaključku redakcije

Soglasje k sporazumu

RO sindikata gradbenih delavcev je na svoji plenarni seji pred dnevi odložil soglasje k samoupravnemu sporazumu delovnih organizacij gradbeništvu, industriji gradbenega materiala in sorodnih dejavnosti, ker osnutek tega sporazuma ni upošteval načelnih stališč slovenskih sindikatov glede konkretne vsebine samoupravnih sporazumov in ker so tudi člani verifikacijske skupine k osnutku izrekli več bistvenih pripomb. Hkrati je plenum pooblastil predsedstvo RO sindikata gradbenih delavcev, da lahko izreče svoje soglasje k predlogu sporazuma, če bo delovna skupina upoštevala pripombe in napotke.

Delovna skupina za izdelavo predloga samoupravnega sporazuma o merilih in osnovah delitve dohodka in osebnih dohodkov v gradbeništvu, industriji gradbenega materiala in sorodnih dejavnostih je izrečene pripombe in napotke upoštevala in je prilagojeni predlog predložila predsedstvu RO sindikata gradbenih delavcev v soglasje na seji, ki je bila v četrtek. Omenjeni sindikalni organ je ugotovil, da je komisija ravnala v skladu s priporočili in napotki plenarne seje ter je zato tudi dal soglasje k predlogu sporazuma. Potem ko bodo svoj pristavek k prilagojenemu predlogu samoupravnega sporazuma izrazili še pooblaščen predstavniki delovnih organizacij, bi predlog lahko takoj predložili v verifikacijo. M. G.

Dvakrat pritrdilno

(Nadaljevanje s 1. strani)
lahko omenili kot značilnost tega plenarnega zasedanja, pa je to, da marsikomu še vedno ni znana temeljna abeceda sporazumevanja in dogovarjanja na tem področju, zavoljo česar bo bržčas tudi v prihodnje govorica še v marsičem zlogovana in zatikajoča se. Prav to pa seveda pomeni, da bo potrebno v prihodnje razčistiti še prenekatero vprašanje, kar pa bo — očitno — ostala naloga sindikatov, ko se bodo izrekli o samoupravnih sporazumih.

Toliko na rob plenarnemu zasedanju.

POTRJEANE ZAHTEVE SINDIKATOV

Plenum republiškega odbora sindikata delavcev industrije in rudarstva se je najprej izrekel o predlogu nekaterih izhodišč za dajanje pripomb in soglasij k osnutku samoupravnih sporazumov, ki ga je pred časom sprejel republiški svet Zveze sindikatov Slovenije. Po občirni razpravi, v kateri so sestavljavci kdaj pa kdaj zavili tudi na stranpota, ki pa je v bistvu le pomenila razčiščevanje pogledov na samoupravno sporazumevanje o delitvi dohodka in osebnih dohodkov — razpravljavci so si, denimo, resno prizadevali ovrednotiti vpliv delovnih razmer na delitve osebnih dohodkov — je plenum ta izhodišča sprejel tudi za svoja. Gre za znana stališča sindikatov do problema vrednotenja minulega dela, za nadomestilo delavcem

za delo v podaljšanem času, za vrednotenje nočnega dela, za izločanje sredstev za izobraževanje delavcev, za stanovanjsko gradnjo, za regrese in druge zahteve, ki so javnosti bolj ali manj že znane. Ob nekaterih dopolnitvah teh zahtev, njihovi jasnejši opredelitvi pa se je plenum odločil, da v to „magno carto“ vpiše tudi naslednje: samoupravni sporazumi morajo določati, da bodo podpisnice ob modernizaciji programirale in namenile potrebna sredstva za odpiranje novih delovnih mest za tako imenovani tehnološki presežek delovne sile ter da tako zagotovijo socialno varnost tudi odvečnim delavcem.

DVA S SOGLASJEM

Tako besedilo sporazuma konfekarinarjev kot čevljarjev sta bila že nekajkrat predmet razprave v sindikatih. Zato je tudi razumljivo, da se je plenum republiškega odbora lahko izrekel za soglasje brez zadrege. Po mnenju članov plenuma sta oba predloga sporazumov v skladu z zakonom, z družbenim dogovorom, upoštevala pa tudi doslej izrečene zahteve sindikatov. Tudi dejstvo, da sporazum konfekarinarjev pomeni za 45 % možno zvišanje osebnih dohodkov v primerjavi z minulim letom, preračunano na pogojno nekvalficiranega delavca, sporazum usnjarsko predelovalne in usnjene galanterije pa za 37 %, ni povzročilo niti pomislekov ne dvomov o pravilnosti odločitve. Stališče, ki se je v

gre torej v obeh primerih za upravičene „popravke“ osebnih dohodkov — in temu ni nihče nasprotoval v republiškem odboru sindikata delavcev industrije in rudarstva.

V nadaljevanju seje pa je plenum republiškega odbora razpravljaval o mnenju in stališčih pristojnih svetov odbora, ki so jih sprejeli o osnutkih sporazumov za tekstilno industrijo — tehnološko skupino, za usnjarsko industrijo in za črno in barvasto metalurgijo. Z nekaterimi dopolnili je plenum te pripombe tudi verificiral. Tako se bodo lahko zdaj o osnutkih sporazumov dokončno izrekli tudi podpisniki — delavski sveti posameznih podjetij. S. B.

Novo! 9V super baterija za transistorje

PRVA BATERIJA ELEKTROKEMIJSKEGA SISTEMA ZRAČNE DEPOLARIZACIJE V JUGOSLAVIJI, PO MNENJU STROKOVNJAKOV ENA NAJBOLJŠIH NA SVETU

tovarna baterij in baterijskih naprav zmaj, ljubljana

SAMOUPRAVNO SPORAZUMEVANJE V CESTNO-TRANSPORTNIH PODJETJIH

Delovne razmere — najhujša čer

V slovenskih cestno transportnih podjetjih so med prvimi začeli pripravljati samoupravni sporazum o osnovah in merilih za delitev dohodka in osebnih dohodkov. Ker komisija, ki je pripravljala osnutek sporazuma, takrat ni poznala in tudi ni mogla poznati vseh izhodišč za sestavo samoupravnega sporazuma, v sedanjem osnutku marsikaj „manjka“, oziroma so posamezna vprašanja rešena v nasprotju z načelnimi stališči sindikatov glede vsebine samoupravnih sporazumov. Z druge strani je izdelava osnutka predstavljala tudi sama po sebi zelo težko breme, ker cestni transport v bistvu predstavlja številne zelo heterogene delovne organizacije, vertikalno in horizontalno med seboj tako povezane, da vsaj tretjino prometa, dohodka, zaposlenih itd. izvira iz dopolnilnih dejavnosti: turizma, gostinstva, delavnic in proizvodnih dejavnosti. Razen tega je sedanji osnutek, čeprav ni znano zakaj, nastajal v vse

preveč zaprtem krogu, tako da je tudi to povzročilo marsikatero hibo, ki jo bo potrebno v nadaljnjem postopku odpraviti.

Tako nekako bi lahko strnili glavne misli iz razprave na pododboru za cestni transport pri RO Sindikata delavcev prometa in zvez, ki je na svoji razširjeni seji v sredo že razpravljaval o osnutku samoupravnega sporazuma za cestno transportna podjetja.

Ne glede na navedena dejstva pa so člani pododbora za cestni transport v razpravi poudarili, da sedanji osnutek kljub vsem pomanjkljivostim le pomeni dovolj solidno osnovo, na kateri je mogoče zasnovati za kolektive in družbo sprejemljiv sporazum. Priprave na verifikacijo sporazuma pa je treba pospešiti, da bi se izognili konfliktnim situacijam, na katere posamezni kolektivi resno opozarjajo prav zaradi sedanje zamrzitve osebnih dohodkov ter zavoljo naraščajočih življenjskih stroškov. V razpravi se je tudi izoblikovalo mnenje, da bi prav kmalu lahko prišli do takega predloga samoupravnega sporazuma za cestno transportno dejavnost, ki bo ustrezal vsem zahtevam, če bo komisija za pripravo sporazuma svoje delo osredotočila predvsem na nekaj bistvenih konkretnih in argumentiranih meril za vrednotenje posebnih delovnih razmer, ki v cestnem transportu in vanj vključenih drugih dejavnostih nedvomno obstajajo, za usklajevanje osnutka sporazuma z načelnimi stališči slovenskih sindikatov o konkretni vsebini samoupravnih sporazumov, slednjič pa gre tudi za izračun konkretnih učinkov posameznih instrumentov samoupravnega sporazuma. Le-ti morajo biti takšni, da bodo delovnim organizacijam zagotavljali normalno reprodukcijo in pokrivanje skupnih potreb delavcev, le-tem pa sprejemljive osebnih dohodke, ki bi v družbenim dogovorom dogovorjen raven zaslužkov presežali le na račun utemeljenih razlik zavoljo posebnih delovnih razmer in seveda tudi poslovnih rezultatov. M. G.

SVET ZA GRAFIČNO, PAPIRNO-PREDELOVALNO INDUSTRIJO IN ZALOŽNIŠTVO O SAMOUPRAVNEM SPORAZUMEVANJU V KOLEKTIVIH TEH PANOG

Dva sporna člena

Svet za grafično, papirno predelovalno industrijo in založništvo pri RO sindikata delavcev industrije in rudarstva je na šesti redni seji poskušal izoblikovati mnenja o merilih za delitev dohodka in osebnih dohodkov v teh dejavnostih. Osnovo za razpravo je pomenil osnutek samoupravnega sporazuma o delitvi dohodka in osebnih dohodkov v navedenih dejavnostih.

Lahko rečemo, da je dobršen del razprave minil ob „prepričevanju“ članov komisije in navzočih predstavnikov RO sindikata industrije in rudarstva glede tega, ali je v osnutku sporazuma sploh potreben sedanji četrti člen, ki govori o minimalni akumulaciji, ki jo morajo dosežati delovne organizacije, da bi lahko formirale vsaj kalkulativne osebnih dohodke, in drugič, kako kvantificirati merila, ki naj bi delavcem teh panog na račun posebnih pogojev poslovanja in težkih, zdravju nevarnih delovnih razmer zagotovila ustrezno povečane osebnih dohodke. Ta merila so namreč opisno zajeta, ne pa tudi ovrednotena v sedmem členu osnutka sporazuma.

Člani komisije za pripravo sporazuma in tudi člani sveta so bili enotni v mišljenju, da nikakor ne morejo in ne smejo pristati na to, da bi iz sporazuma „izpustili“ vsebino četrtega člena. Z njim v bistvu samo popravljajo — tako so povedali — najvažnejšo pomanjkljivost zakona o družbenem usmerjanju in delitvi dohodka, ki glede samoupravnega sporazumevanja dovoljuje možnost, da se sorodna podjetja sporazumejo tudi glede višine najmanjše akumulacije, ki jo morajo ustvarjati, namesto da bi zakon tako obveznost izrecno predpisal. Zato se je komisija za pripravo sporazuma po poprejšnjem dogovoru s podjetji omejenih dejavnosti odločila, da v interesu razvoja papirno predelovalne industrije, grafične industrije in založništva s sporazumom določi najmanjšo akumulacijo v višini 8 % ustvarjenega dohodka. Takšna, prostovoljno sprejeta obveznost pomeni edino sredstvo in možnost, ki naj tistim industriji zagotovi vsaj minimalna sredstva za razširjeno reprodukcijo, kajti vse druge variante iz mehanizma sporazumevanja bi dale le simbolične učinke. Po drugi strani pa bo moralo podjetje, ki se bo hotelo razvijati, z internimi akti

predvideti še višjo akumulacijo, kajti z bančnimi in drugimi sredstvi grafična, predelovalna industrija in založništvo očitno ne morejo računati.

Še bolj pa so se navzoči „sporekli“ ob vsebini sedmega člena sporazuma. Načelno so se komisija in člani sveta sicer strinjali, da bi bilo potrebno kvantificirati merila, vendar so predstavniki komisije zatrjevali, da tega ni mogoče storiti preko noči. Vedo, da so druge panoge, de-

nimo rudarstvo, ovrednotile posebne delovne razmere, vendar tem podatkom ne verjamejo, češ da gre za hišne številke, ki naj formalno ustrezajo zahtevam, kot jih — med drugim — postavljajo tudi sindikati. Sami, to je grafična, predelovalna industrija in založništvo, ne pristajajo na tak formalizem. Kvantificirali bi lahko le vpliv zdravju škodljivih del, ki pa predstavljajo le majhen del vsega tistega, kar navedene dejavnosti razumejo pod posebnimi pogoji poslovanja in dela. Skratka, če nekaj tehnično sploh ni izvedljivo, če nečesa ni mogoče dokumentirati, biti pa mora, iz zadrege lahko pomagajo le prirojeni podatki. Take naloge pa komisija ne prevzame, smo lahko slišali v razpravi.

Kakor se nobena juha ne poje

tako vroča, kot se skuha, so se udeleženci seje končno le sporazumeli, oziroma so prav razumeli drug drugega. Komisija za pripravo sporazuma in člani sveta so si dali dopovedati, da sindikati s tem, ko zahtevajo kvantifikacijo splošnih meril, niti najmanj ne mislijo na konkretno višino osebnih dohodkov zaposlenih, temveč da jim gre za kvantifikacijo pogojev, na podlagi katerih naj bi prejimali več, kot če teh pogojev v teh panogah sploh ne bi bilo. Zato bo komisija mimo drugega v najkrajšem času poskušala konkretizirati za zdaj le opisno določena merila za vrednotenje delovnih in drugih razmer ter ponovno ovrednotiti še nekatera druga določila, ki niso v skladu z načelnimi stališči slovenskih sindikatov. —mG

Trasa je dobra — luknje bodo pa popravili

Z nekaterimi stilističnimi in vsebinskimi spremembami je osnutek samoupravnega sporazuma v cestnem gospodarstvu goden za javno razpravo

Komisija, ki je pripravljala samoupravni sporazum o osnovah in merilih za delitev dohodka in osebnih dohodkov v cestnem gospodarstvu, je že izdelala osnutek sporazuma. O njem je na zadnji seji razpravljaval pododbor za cestno gospodarstvo pri RO sindikata delavcev prometa in zvez. Člani tega sindikalnega organa so ugotovili, da osnutek v bistvu zelo dobro trasa bodočo delitev dohodka in osebnih dohodkov v cestnem gospodarstvu, da pa vsebuje precej stilističnih in tudi vsebinskih pomanjkljivosti, ki jih je treba odpraviti, predno bi osnutek sporazuma predložili pristojnim organom, da bi nanj dali svoje soglasje.

Če ta povzetek in sklep razprave malce razčlenimo, velja povedati naslednje:

Samoupravni sporazum cestnega gospodarstva, tako vsaj kaže njegov osnutek, je za zdaj eden redkih, ki kalkulativne osebnih dohodke zaposlenih postavlja v zelo močno odvisnost od poslovnega uspeha delovnih organizacij. Zaslupek v višini kalkulativnega osebnega dohodka je namreč zagotovljen le nekvalficiranim delavcem, če v celoti opravijo svojo delovno dolžnost. Pri vseh drugih kategorijah delavcev pa kalkulativni osebni dohodek pomeni tudi dejansko obračunsko osnovo šele v primeru, ko delovna orga-

nizacija ustvari tolikšen dohodek, da lahko pred delitvijo osebnih dohodkov izloča — najmanj v dogovorjeni višini — tudi sredstva za razširjeno reprodukcijo in za skupne potrebe delavcev.

Razen popravila številnih „lukenj“ v osnutku, ki se jih je komisija za sestavo samoupravnega sporazuma zavedala že sama in je kritiko ter pripombe vzela na znanje, pa je pododbor za cestno gospodarstvo opozoril tudi na vrzel, ki jo je komisija kar preskočila. Gre za vprašanje sankcij v primeru, ko posamezni kolektivi ne bi spoštovali določila sporazuma. Komisija za pripravo osnutka je ta problem „rešila“ tako, da je pred-

videla predsem moralne sankcije, ali drugače rečeno: samo toliko sankcij, kolikor jih izrecno navaja zakon o družbenem dogovarjanju na področju delitve dohodka in osebnih dohodkov. Člani pododbora za cestno gospodarstvo pri RO sindikata delavcev prometa in zvez pa so opozorili, da predvidene sankcije dovoljujejo najrazličnejše oblike subjektivne samovolje v škodo zaposlenih. Zaradi tega so komisiji predlagali, naj v dokončni osnutek samoupravnega sporazuma vnese tudi ustrezne materialne sankcije za kolektive, ki ne bi upoštevali niti minimalnih zahtev v delitvi, kakor so opredeljene s sporazumom. —mG

Brez sociale in demagogije

(Nadaljevanje s 1. strani)

na delitev, kar je tudi osnovni namen njenega usmerjanja.

Ugotovitev načela „za enako delo enako plačilo“, ki je tako blizu vsem delovnim ljudem, zahteva prav tako najširšo javno razpravo o samoupravnih sporazumih. Očitno je namreč, da le primerjava vseh, ali vsaj večine samoupravnih sporazumov lahko zagotovi, da bodo delo na vseh področjih nagrajevali po enakih merilih in da bodo razlike v tem nagrajevanju samo takrat, kadar bomo vedeli, da so upravičene. Sedaj, ko je skoraj polovica osnutkov samoupravnih sporazumov šele v pripravi, pa je jasno, da takšne splošne primerjave še ne moremo narediti, kar seveda povečuje tudi nevarnost, da bodo posamezni sporazumi vsebovali različne napake in pomanjkljivosti, ki bi se jim sicer lahko izognili.

Hkrati pa velja tudi poudariti, da sindikati nikakor ne pričakujejo, da bomo s samoupravnimi sporazumi enkrat za vselej in na najboljši način uredili delitev dohodka in osebnih dohodkov. Zavedajo se, da je družbeno usmerjanje delitve proces, ki se je šele začel in ga zato še ne obvladujemo tako, kot bi si želeli. Odtod tudi pravičnost, da o vseh problemih delitve odkrito razpravljamo, da se v tej razpravi prizna veljavnost najbolj prepričljivim argumentom, da po potrebi znova razpravljamo tudi o zadevah, o katerih smo že skleпали, pa morda pri tem pozabili na nekaj, kar bi sicer morali upoštevati. Skratka, zavedamo se, da nič ni tako dobro, da ne bi moglo biti boljše, in zato tudi vemo, da bo potrebno še marsikaj izpopolniti. Toda to niti sindikatov niti kogarkoli ne odvezuje dolžnosti, da si prizadevamo izboljšati čim boljše samoupravne sporazume, saj jih bomo morali spoštovati in v skladu z njimi deliti dohodek in osebne dohodke. To pa je vsekakor tako pomembna stvar, da se z njo nikakor ne kaže igrati.

Kaže pa, da nekateri počnejo prav to, ko poskušajo vnesti v

samoupravne sporazume rešitve, ki močno dišijo po sociali in demagogiji. Na svoji III. konferenci so slovenski sindikati zavrnilili vse poskuse, da se v določila o družbenem dogovoru vnesejo elementi, ki bi pomenili restrikcije za produktivne proizvajalce, torej za takšne proizvajalce, ki jih v prizadevanjih za stabilizacijo našega gospodarstva najbolj potrebujemo. V tem so sindikati uspeli in družbeni dogovor takih restrikcij ne vsebuje – sedaj pa se v nekaterih osnutkih samoupravnih sporazumov vsiljujejo rešitve, ki bi pomenile „plačilo“ za vsakogar in ne glede na njegov delovni prispevek – ne pa osebni dohodek, ki mora biti tem višji, čim višji je delovni rezultat. Ne misli predvsem na dohodek, na produktivnost, na dobro gospodarjenje, ki edino lahko zagotovi tudi ustrezne osebne dohodke – to je v bistvu mezdno gibanje, „zidanje“ osebnih dohodkov, ki ne vodi nikamor drugam kot v še močnejšo inflacijo – prav tej pa bi se radi izognili tudi z obvladanjem osebne porabe. Skratka, v snovanju samoupravnih sporazumov moramo izhajati iz razmišljanja, kako dobro gospodariti, kako doseči čim višji dohodek, ne pa iz razmišljanja, kako določiti čim višje „plačilo“ ne glede na rezultate poslovanja. Če bodo pripravljavci osnutkov samoupravnih sporazumov na to pozabili, sindikati prav gotovo ne bodo, ker se zavedajo, kam bi to pripeljalo naše gospodarstvo, s tem pa tudi najširše množice delovnih ljudi, ki jih vsaka nestabilnost najbolj prizadene. Zato takšne sociale in demagogije, ki bi pod plaščem samoupravnega sporazumevanja vnašala na področje delitve dohodka in osebnih dohodkov stare grehe, ki smo jih prav z družbenim usmerjanjem te delitve hoteli odpraviti, sindikati za nobeno ceno ne bodo dovolili.

Prav je, da to povemo že sedaj – jasno in glasno, da se izognemo napakam, ki si jih ne smemo dovoliti.

MILAN POGAČNIK

Pritiskom ne bomo popuščali

Kako dela komisija za verifikacijo samoupravnih sporazumov in s kakšnimi problemi se mora sprijemati pri svojem delu

(Nadaljevanje s 1. strani)

zumov sprejela naše pripombe: upoštevajte veliko zavzetost republiških odborov sindikatov in komisij za pripravo sporazumov pričakujemo, da bomo že v tem mesecu dobili nekaj predlogov za verifikacijo, pri katerih verjetno ne bo večjih ovir za potrditev.

VPRAŠANJE: Kaj bi lahko rekli o vsebinski strani osnutkov, ki ste jih pregledali?

ODGOVOR: Pri presojanju dosedanjih osnutkov smo ugotovili nekatere težnje, ki bi – če bi bile uveljavljene – v marsičem razvrednotile prizadevanja za uveljavljanje takšne politike delitve, kot so jo začrtali zakon in oba splošna družbena dogovora.

Tako, denimo, mnogi predloženi osnutki ne odražajo dovolj skrbni za enostavno in razširjeno reprodukcijo, za dogovor o minimalnih stopnjah amortizacije, za ustrezno povečanje amortizacije, ki bi ohranilo realno vrednost osnovnih sredstev in ki bi omogočilo tudi izračun realne rentabilnosti. Te pomanjkljivosti v osnutkih bi povzročile neupravičeno delitev v prid osebnih dohodkov. Znano pa je, da bi morala v sporazumih delitev osebnih dohodkov temeljiti na osnovah dobrega gospodarjenja.

V dosedanjih osnutkih tudi ni dovolj izkoriščena možnost, da delovne organizacije same določijo faktorje stimulacije in delitev na akumulacijo in osebne dohodke. Ti faktorji so bodisi ohlapno postavljeni, ali pa sploh zanemarjeni, iščejo pa se „obrazci“, ki bi zagotavljali čimvišjo zgornjo mejo neobdav-

čenih osebnih dohodkov in opravičili raven dosedanjih osebnih dohodkov. To gre za dvojen pritisk. Za neupravičeno povečevanje kalkulativnih osebnih dohodkov iznad ravni, ki jo določata splošna družbena dogovora, in iskanje modelov za opredeljevanje faktorjev stimulacije brez upoštevanja dejanske sestave proizvodnih sredstev.

To pa seveda nikakor ne gre, saj bi na ta način spodkopavali sposobnost za reprodukcijo teh sredstev.

VPRAŠANJE: Doselej smo govorili o prizadevanjih vaše komisije glede nekaterih vsebinskih vprašanj samoupravnih sporazumov, prav gotovo pa imate mimo tega pri svojem delu tudi druge težave?

ODGOVOR: Največ težav imamo zovoljo nerazumevanja določil zakona in splošnih družbenih dogovorov in zaradi nepačnega izvajanja predpisanega postopka za sestavljanje in sprejemanje sporazumov. Precej težav pa imamo tudi zaradi nezadostno izpeljane delitve dela med dejavniki, ki sodelujejo v postopku samoupravnega sporazumevanja, to se pravi, med komisijami za pripravo sporazumov, republiški odbori strokovnih sindikatov in našo komisijo.

Šele v zadnjem času prihaja do razčiščevanja nekaterih določil zakona in družbenih dogovorov, ki so si jih omenjeni partnerji različno razlagali, kar je povzročalo različne ocene osnutkov sporazumov – in to celo glede nekaterih najbistvenejših vprašanj delitve dohodka in osebnih dohodkov. Morali pa si bomo še najprej prizadevati, da te kriterije uskladimo. S tem namenom bo tripartitna komisija za družbeni dogovor te dni obravnavala različna odprta vprašanja, na pobudo sindikatov pa smo se dogovorili tudi za skupni sestanek predsednikov vseh komisij za pripravo

sporazumov, predstavnikov sindikatov in naše komisije – z istim namenom, se pravi, da bi usklajevali stališča.

Usklajevanje stališč je izjemnega pomena; če bi naša komisija namreč morala zavrniti predlog sporazuma, potem bilo potrebno ponovno usklajevanje stališč ali pa celo arbiranje posebne skupščine komisije. To pa bi znatno otežilo sprejem sporazuma, s tem pa tudi „odmrznitev“ osebnih dohodkov, za katero so vse delovne organizacije še kako zainteresirane.

Povedati, celo poudariti moram tudi to, da se naša komisija pri svojem delu sprejema tudi s poskusi sestavljanja nekaterih sporazumov, da z različnimi pritiski – in kljub pomanjkljivostim predlogov izsilijo verifikacijo – celo grožnjo, da bodo sicer stavkali. Lahko pribijem, da naša komisija zaradi takšnih in podobnih pritiskov ne bo verifikirala nobenega predloga sporazuma, ki bi ga ocenila kot pomanjkljivo, ki ne bi imel ustreznih kvantifikacij ali ki svoje rešitve ne bi usklajeval z določili zakona in splošnih družbenih dogovorov.

Še nekaj: v dosedanjih pravih za sklenitev sporazumov pogrešamo večje sodelovanje samoupravljavcev in njihovih organov in večje angažiranje sredstev javnega obveščanja, razlaganju načel in ciljev družbenega usmerjanja delitve. Zelo bi tudi želeli, da bi se vsaj nadaljnjem delu za družbeno usmerjanje delitve angažirali tudi znanstveni delavci in znanstvene ustanove.

o značilnostih osnutkov samoupravnih sporazumov

(Nadaljevanje in konec)

Z oceno značilnosti dosedanjih osnutkov samoupravnih sporazumov, ki jo je napisala dipl. oec. MAJDA KOGOJ, strokovna sodelavka pri RS ZSS, želi uredništvo DE spodbuditi svoje bralce k javni izmenjavi mnenj o problematiki samoupravnega sporazumevanja. Radi bomo objavili vsako mnenje, ki bo prispevalo k urejanju tega tako važnega področja naših družbenoekonomskih odnosov.

DOGOVORJENE STOPNJE AMORTIZACIJE

Nekateri sporazumi določajo dogovorjene stopnje amortizacije. Te stopnje bo v primeru revalorizacije osnovnih sredstev potrebno popraviti. V zvezi z amortizacijo pa se mimo tega pojavlja še nov problem. Pri določanju ostanka dohodka je namreč všteta tudi razlika obračunane amortizacije nad predpisano, tako povečan ostanek dohodka pa je osnova za izračun sredstev za osebne dohodke po faktorju stimulacije. Možno je, da je razlika v amortizaciji tako visoka in da v tolikšni meri vpliva na velikost ostanka dohodka, da po njej izračunan faktor stimulacije ne bi bilo možno spremeniti v osebne dohodke, ker bi enostavno zmanjkalo sredstev. Čeprav je upoštevanje razlike v amortizaciji v ostanku dohodka upravičeno, če ugotovimo rentabilnost različnih delovnih organizacij, pa v navedenem primeru ni najbolj logično zato, ker se osebni dohodek določa na podlagi materialnega izdatka.

KAKO UPOŠTEVATI POVEČANJE ŽIVLJENJSKIH STROŠKOV?

Splošni družbeni dogovor predvideva letno povečanje kalkulativnih osebnih dohodkov KOD, če so se življenjski stroški v tekočem letu povečali za več kot 5%. Nekateri samoupravni sporazumi vsebujejo določilo, po katerem se KOD povečuje tudi v primeru nižjega porasta življenjskih stroškov. Čeprav so take rešitve v nasprotju z vsebino splošnega družbenega

dogovora, pa so razumljive, če upoštevamo, da bi se življenjski stroški v bolj stabilnem gospodarstvu, kot je naš, verjetno povečali z letno stopnjo, ki bi bila nižja od 5%. Če bi upoštevali družbeni dogovor, otem zaradi povečanja življenjskih stroškov KOD sploh ne bi mogli povečati kljub temu, da bi na primer v treh letih življenjski stroški narasli za 11%. Verjetno bo treba v tem smislu dopolniti splošni družbeni dogovor in to tako, da s popravki ne bomo čakali eno leto, temveč da bi se KOD povečali takoj, ko bi življenjski stroški presegli 5% povečanje.

FAKTOR STIMULACIJE

Sestavni del osebnih dohodkov so tudi osebni dohodki na podlagi faktorja stimulacije. Ta faktor naj bi bil tisti kazalec, ki bi vključeval vse dejavnike, od katerih je odvisna višina dohodka, predvsem pa rentabilnost poslovanja, merjena z živim in z minulim delom. Le redki samoupravni sporazumi tega posnemajo izračun faktorja stimulacije, kot ga v sanacijske namene določa splošni družbeni dogovor. Obrazci za izračun faktorja stimulacije, ki jih predlagajo samoupravni splošni sporazumi, so zelo različni, marsikateri zelo zapleteni, mnogi pa celo ne upoštevajo organskega sestava sredstev.

POVZETEK GLAVNIH ZNAČILNOSTI OSNUTKOV SAMOUPRAVNIH SPORAZUMOV

Navedla sem nekaj glavnih značilnosti delovnih osnutkov samoupravnih sporazumov. V zvezi z njihovim vsebinskim povzetcem pa bi najprej rada poudarila, da je bila intencija družbene intervencije na področju delitve dohodka predvsem v tem, da začnemo urejati to področje. To hotenje pa je bilo uresničeno samo v primeru, če vse dosedanje delo s tem v zvezi ocenimo samo kot začetek tega dela – in nič več! Zakaj?

NAJPREJ:

Sedanji delovni osnutki samoupravnih sporazumov so bolj osnutki določanja kalkulativnih osebnih dohodkov kot pa osnutki delitve dohodka in osebnih dohodkov. Iz vseh veje predvsem politika KOD, ki je dvojna:

Industrija bombažnih izdelkov - Kranj

SPECIALIZIRANA TOVARNA JAKUART (žakart) DEKORATIVNIH TKANIN IN GRADLOV

– delovne organizacije, ki so v ugodnem ekonomskem položaju, si prizadevajo doseči čim višjo raven KOD in po možnosti že v masi KOD zagotoviti sedanjo raven osebnega dohodka;

– marsikateri delovni organizaciji, ki ni v ugodnem ekonomskem položaju, pa so že s splošnim družbenim dogovorom predvideni zneski kalkulativnih osebnih dohodkov previsoki.

Posledice takih težnj so očitne. Delovne organizacije, ki so v manj ugodnem ali pa celo v težkem ekonomskem položaju, bodo morale zaradi tranzitnih pritiskov in problema fluktuacije dvigniti osebne dohodke na povprečno raven oziroma vsaj na raven kalkulativnih osebnih dohodkov, kot jih določa njihov sporazum, čeprav bi bila pri tem prizadeta njihova akumulacija. Delovne organizacije, ki so v ugodnem ekonomskem položaju, pa bodo seveda prizadevale izplačevati enake osebne dohodke, kot jih že imajo pri čemer njihova akumulacija ne bo prizadeta, dokler ne bi kršile sporazuma.

NATO:

Faktor stimulacije, kot ga obravnavajo dosednji delovni osnutki samoupravnih sporazumov, naj bi predvsem povečali kalkulativne osebne dohodke, manj pa odražala racionalnost gospodarjenja. Drugače povedano: osnutkih samoupravnih sporazumov je delitev dohodka podrejena delitvi osebnih dohodkov in se obravnava po vsebini in obsegu predvsem kot vir povečanja osebnih dohodkov. Skoraj v celoti je zanemarjena racionalnost gospodarjenja glede na višji, enak ali nižji doseženi dohodek tekočega obdobja v primerjavi s prejšnjim obdobjem.

IN SLEDNJIČ:

Izdelava osnutkov samoupravnih sporazumov po enotni metodologiji zahtevala kategorizacijo delovnih mest, kar je prav gotovo veliko delo in prvi korak k usklajevanju višine osebnih dohodkov istih poklicev in kvalifikacij različnih podjetij iste dejavnosti. Čeprav bi bilo iluzorno pričakovati, da bodo imeli, denimo vsi tesarji že jutri približno enak osebni dohodek, glede na to, kje je posameznik zaposlen, se na podlagi samoupravnih sporazumov ugotavljajo skupne zahteve za tako delo, težavnost dela in višina osebnega dohodka, ki naj bi ustrezal takemu delu.

Verjetno bomo morali v tej prvi fazi samoupravnega sporazumevanja sprejeti marsikakšen sporazum, za katerega bomo vedeli, da le delno uresničijo intencije zakona glede delitve dohodka. Menim pa, da to ne bo prevelika škoda, če bomo hkrati seznanjeni z nepravilnostmi takšnih sporazumov. To pomeni, da bomo morali realno in kritično ocenjevati vse probleme, ki se porajajo že pri izdelavi samoupravnih sporazumov – in to zato, da bomo lahko te probleme v obdobju izvajanja in spreminjanja samoupravnih sporazumov odpravili ali vsaj omilili.

Sporazumi

Do 1. maja letos so v zvezni
gospodarski zbornici registrirali
sporazumov med organizaci-
mi, ki se ukvarjajo z zunanje-
gospodarsko dejavnostjo. Podpi-
sani jih je 1200 udeležencev, po-
sejajo pa delo kakih 3000 or-
ganizacij. Seveda ni mogoče za-
kati, da so sporazumi vnesli
v atmosfero med našo delov-
organizacijo, čeprav je ute-
ljen očitek, da ni zadostne
kontrol nad njihovim uresničje-
njem, še manj pa sankcij za
povono neizvajanje. Zato so
predlagali, naj bi imela zvezna
gospodarska zbornica, če de-
javne organizacije ne sklenejo
sporazuma, pravico uravnavati
prijavo, kontrola pa naj bi
ostrejša in kazni posledne,
da praksa kaže, da rešitev ni v
težjih administrativnih ukre-
pih in kaznih. Potrebni so si-
stemski impulzi, tako v proiz-
vodnji kot v trgovini. Naraščajo-
či zunanjetrgovinski deficit je
mo opozorilo, da je treba naj-
prej likvidirati temeljna ne-
pravila v proizvodnji in da mora
ekonomski politika, bolj
dosledno soočati domače go-
spodarstvo s proizvodnjo v
tujini.

**SPET
KON-
TROLA?**

Direktor zveznega zavoda za
ceno je izjavil, da bo v kratkem
izveden sistem samoupravnega
razumevanja o cenah med
proizvajalci in proizvajalci in da
o cenah posled odločala ko-
misija ZIS ali pa nova komisija v
skladu z zvezno gospodarske zbor-
ne. Sistem sporazumevanja je
namreč največkrat dal prav
sprotne rezultate od prič-
akovanih. Bil je zakonska oblika
legalizacije monopola proiz-
vajalcev nekaterih gospodarskih
skupin, ki so s sporazumom stal-
no dvigale cene in grozile part-
izjem z ukinitvijo dobave, če
ne sprejmejo njihovih zahtev.
Samoupravno sporazumevanje
dogovarjanje bo dalo dobre
rezultate le, če bodo razgovori
tekali na osnovi objektivnih
kriterijev in čistih računov.
Objektivna merila za sporazum
dogovor med delovnimi in
interesnimi skupinami in tudi
med nacionalnimi skupnostmi
ne so lahko samo tista, ki so zna-
čilna za razvito samoupravno
gospodarstvo. V nasprotju
primeru se ta instrument
lahko izrodi v svoje nasprotje, v
subjektivizem in sredstvo za vsi-
stavanje volje in interesov. Samo-
pravno dogovarjanje tudi ne
more biti le „neobvezno zboro-
vanje“, ampak mora biti obvez-
no in mora vedno dati rezultat –
časovno odločitev.

V OBJEKTIVU

**TAM, KJER
REŽEJO
IN DELAJO
MARMOR**

Zaloge hotavelskega marmorja so še ogromne. Za 300 let, če bi ga izkoriščali tako kot
danes.

USTAVNE AMANDMAJE OD XX DO XLII

IZDALI BOMO

Ti amandmaji postanejo sestavni del knjižice, ki jo imamo na
razpolago in v kateri sta ustavi SFR Jugoslavije in SR Slo-
venije z dosedanjimi amandmaji (kratke pripombe pri posa-
meznih členih); v knjižici pa je tudi celotno besedilo dose-
danih amandmajev in drugo. — V platno vezan izvod stane

25 dni, broširan izvod pa 22 din. — Ustavni amandmaji XX
do XLII bodo izšli v kratkem.
Na razpolago imamo tudi knjižico Samoupravno sporazume-
vanje in družbeno dogovarjanje o delitvi dohodka in osebnih
dohodkov — cena 10 din — ter tri ustrezne obrazce.
ČZP URADNI LIST SRS, LJUBLJANA

**DELITEV OSEBNIH DOHODKOV IN SAMOUPRAVNE SKRBI DELAVCEV
V SEVNIŠKI KOPITARNI**

**KATEGORIZACIJA
KATEGORIZIRANCEV**

Zakaj je največja želja Slavke Župančič, da bi jo dali iz četrte skupine?

Kdor bo prebral ta naslov, pa ne
dela v sevniški Kopitarni, bržčas ne
bo vedel, za kaj gre. Tudi sam nisem
vedel, ko mi je Slavka Župančič,
delavka v apreturi, zaupala svojo
največjo željo: „Da bi me dali iz četr-
te grupe, da bi mi spremenili kate-
gorizacijo.“ Kasneje mi je Franc
Derstvenšek, predsednik sindikalne
organizacije v Kopitarni in pred-
delavec v obratu kopit, zadevo po-
jasnil:
„Imamo štiri plačilne skupine.
Prva dobiva za osnovo osebnega do-
hodka 1030 dinarjev, druga 940,
tretja 850, četrta pa 750 dinarjev.
To je seveda le osnova za oblikovan-
je osebnega dohodka, ne pa končni
osebni dohodek.“
In kako se oblikuje tak končni
osebni dohodek?
„Vsako delovno mesto v proiz-
vodnji je ocenjeno z določenim šte-
vilom točk, odvisno od plačilne sku-
pine, v katero je delavec razporejen.
Delaš, denimo, na delovnem mestu
četrte kategorije in tvoja osnova do-
sega največ 750 dinarjev. K tej vsoti
se prišteje še preseganje norme in
tako se oblikuje tvoj osebni do-
hodek. Včasih smo vsake tri mesece
delili še tako imenovani dobiček,
zdaj pa, zavoljo težav, ki jih imamo
z dolžniki, tega ni več. Poprej smo
tudi plačevali za stalnost, se pravi,
da je vsak, ki je veliko let delal v
našem kolektivu, dobil nekaj tudi iz
tega naslova. Tudi tega zdaj ni več.
— Delavci v režiji pa dobivajo do-
hodek po točkah, kolikor je pač
ocenjeno njihovo delovno mesto,
potem pa še delež od uspeha eko-
nomske enote ali od uspeha pod-
jetja, če delajo v upravi. S tem se
naš plačni sistem tudi konča.“
Kasneje sva ugotovila, da ta izjava
ne drži.
Zgodba o njihovem plačnem si-
stemu se s tem, kar mi je povedal
predsednik sindikata, šele začinja.
Sprasoval sem:
„Zakaj Slavka Župančič tolikanj
želi, da bi jo dali iz četrte sku-
pine?“

„Ker bi v tretji imela za 100 di-
narjev večjo osnovo!“
„Pa lahko delavec, ne glede na
skupino, v katero ste ga razporedili,
zasluži občutno več, če visoko pre-
seže normo?“
„Ne bi mogel reči, da zasluži ob-
čutno več. Norme smo namreč že
nekajkrat zvišali in zato je delež, ki
je rezultat preseganja norme, dokaj
majhen.“
„Torej sistem delitve ni takšen,
da bi o dinarju odločal tisti, ki ga je
ustvaril?“
„O tem zdaj govorimo. Delavci v
obratu kopit so se pritožili, ker nji-
hovo delo ni pravilno ovrednoteno.
Če je res, da mora o sredstvih,
ustvarjenih na delovnem mestu ali v
obratu odločati tisti, ki jih je ustvaril,
potlej naj odloča! Pri nas tega ni.
V obratu kopit je zaradi prizadev-
nosti delavcev in ugodnih pogojev
poslovanja dokaj dober proizvodni
uspeh. V letošnjem letu so že ustva-
rili kakih 700.000 dinarjev dobička,
kar pomeni 70 % vsega dobička v
podjetju. V tem obratu pa dela le
tretjina delavcev, ki torej ustvari več
kot dve tretjine dobička, tega pa pri
delitvi osebnih dohodkov ni čutiti.
Ta denar se preliva iz obrata v obrat,
da bi bili, kot pravimo, vsi zado-
voljni.“
Izkazalo pa se je, da marsikdo ni
zadovoljen. Če posamezniki ali sku-
pina delavcev pridno delajo in vi-
soko presežejo kdove kolikokrat že
popravljen norme, jim normative
spet zvišajo.

inles ribnica
PRODAJA
POLKNA
VRATA
OKNA
NA KREDIT

„Pridni so prikrajšani, slabši de-
lavci, ki delajo z izgubo, pa so na
boljšem. Dogodi se celo, da dobi
garač manj, kot tisti, ki norme ne
dosega, je pa v boljši kategoriji.“
Kadar se sestanejo, da bi se po-
govorili o gospodarjenju, skoraj vsi
molčijo. Ko začno govoriti o pla-
čah, spregovorijo. Vsak bi želel več-
jo osnovo in trdno je prepričan, da
njegovo delovno mesto sodi v višjo
kategorijo. Potlej govorijo o kate-
gorizaciji, manj pa o gospodarjenju, o
poslovanju in o napredku proizvod-
nje. Za takšna prizadevanja so namreč
zadolženi tako imenovani vodilni
tovariši, delavčev razgled pa seže od
njegovega delovnega mesta do moj-
stra in kdaj tudi do predelavca; na
tej relaciji se začne in konča njegov
odnos do samoupravljanja.
„Ukvarjamo se tudi s težavami, ki
jih nismo povzročili sami,“ me je
opozoril Franc Derstvenšek. „Kupci
naših izdelkov so nam dolžni toliko,
kolikor velja naša polletna proizvod-
nja. Pa vendar tudi tisti problemi, ki
so posledica naše samoupravne ne-
zrelosti, niso majhni. Marsikaj smo
že storili, da bi izboljšali proizvod-
njo, da bi tako imenovana skrb za
delavce postala skrb delavcev zase;
na tej poti pa nas ovira zdajšnji si-
stem delitve osebnih dohodkov.
Imenovali smo že komisijo, ki bo
ponovno proučila sistemizacijo de-
lovnih mest. To bo prvi ukrep.
Potlej bomo skušali najti tak sistem
delitve, ki bo zagotovil vsaj 900 di-
narjev minimalnih osebnih dohod-
kov in ki bo spodbujal delovno sto-
rilstvo ter poslovni učinek, se pravi,
da bi o pridobljenem dinarju od-
ločal predvsem tisti, ki ga je ustva-
ril.“
Obenem pa bodo tudi dokončno
ocenili, kolikšno škodo ali korist jim
je prinesla delitev delavcev v štiri
plačilne kategorije.
P. S.: V kategorije so razdelili
samo neposredne proizvajalce; tisti v
pisarnah te „dobrine“ niso bili de-
ležni.

JANEZ VOLJČ

Komentatorjev stolpec

**KAKO IZ
ZASTOJA?**

Vsa vprašanja, zaradi katerih smo ob koncu minulega leta
moral sprejeti stabilizacijski program, še niso razrešena.
Skraini čas je, da začnemo izvajati to, kar smo sprejeli in kar
je možno uresničiti. Kaže, da je najpomembnejše doseči, da
bi se učinki napovedane umiritve porabe ne izrodili v sploš-
no zamrznjenost finančnega sistema in splošno gospodarsko
mrtvilo, ki bi nujno povzročilo umetno „oživljanje“ gospo-
darstva z emisijskimi injekcijami in tako še večji razmah in-
flacije.
Kako doseči zdravo gospodarsko rast? Gospodarstvo ima
na žiro računih dvainpolkrat manj sredstev, kot bi jih potre-
bovalo za redno financiranje svoje proizvodnje, ima pa tudi
za 5 milijard din nepokritih izgub. Davčne in kreditne olaj-
šave bodo sicer povečale finančno sposobnost gospodarstva,
toda ne za toliko, da bi le-to lahko poravnalo svoje dolgove.
Trebna se je torej bojevati predvsem za razbremenitev stro-
škov poslovanja gospodarstva. Nerazumljivo je namreč, da
nekateri ob tolikokrat poudarjeni potrebi po družbenem
usmerjanju delitve dohodka in ob sedanji ekonomski in so-
cialno nevdružni razporejenosti davčnih bremen še vedno ne
vidijo prednosti obdavčevanja dobička. Le s takšnim na-
činom obdavčitve pa bi lahko učinkovito vplivali na politiko
delitve in preprečili, da ne bi podjetja vsak dinar takoj od-
rinila v plačilne kuverte ali pa v investicije. Tako bi tudi laže
vztrajali pri takšnih pravih ekonomskih ravnanjih, kakršno
je značilno za tržno gospodarstvo, saj bi obsegu neizbežnih
stečajev zakoličili ekonomsko in socialno sprejemljive meje.
Razumljivo pa je, da nam ne bo uspelo bistveno povečati
učinkovitosti našega gospodarstva, če bo še naprej v veljavi
dosedanji zunanjetrgovinski sistem, ki smo ga prilagodili za-
hlevam povprečnih gospodarskih organizacij, ne pa najuspeš-
nejšim. Razmere in težnje na področju ekonomske menjave s
tujino so dokaj kritične. Zato bo nujno potrebno izdelati
novo projekcijo plačilne bilance za leto 1971 in sprejeti
ukrepe, da bi spodbudili izvoz na konvertibilno področje, če
res želimo bistveno zmanjšati zunanjetrgovinski primanjkljaj.
V zvezi s tem je slovenska skupščina predlagala, naj bi
znižali prispevke iz osebnega dohodka izvoznikom na kon-
vertibilno področje, uresničili predloge za povračilo carin
tistim delom gospodarstva, ki je na škodi zaradi pretirane
zaščite domače proizvodnje, ter znižali uvozne takse izvoznik-
om na konvertibilno področje ali jim zagotovili primerne
kreditne olajšave.
A kar je glavno: tudi na področju zunanjetrgovinske me-
njave bi morali zagotoviti zakonitost, red in spoštovanje
predpisov, če želimo umiriti sedanje negativne gospodarske
tokove.

V. B.

teno jekleno vrvi napeljejo tako, da drsi po kamniti
steni, ta napravi rez, ki je dolga tudi do 20 metrov.
Kot nekaka žaga jeklena vrvi reže kamnito steno — do
25 centimetrov na uro. Ko je tak velik blok odrezan,
ga prevrnejo in razrežejo na manjše kose, ki so še
vedno težki po nekaj ton. Ti grede v žago, ki skoraj
prav tako, kot bi žagali hlode v deske, žagajo marmor v
plošče zelene debeline. Tem ploščam je treba dati še
naročeno obliko, jih lepo zglatiti in so pripravljene za
naročnike.
Mimogrede, v Hotavljah delajo samo po naročilu.
„Naročil imamo toliko, da jih moramo odklanjati,“ so
mi povedali v Hotavljah. „Saj imamo že načrte... s
pol stare milijarde bi povečali proizvodnjo za dva-
krat... Vse bi prodali, tudi ven — pa kaj, ko je treba
denarja!“

A. AGNIČ

Centimeter na uro reže žaga debel kamnit „hlod“, „deske“ pa so gladke kamnite plošče
marmorja.

V obratu „Breton“ delajo umetni marmor. S poseb-
nimi vezivi, med njimi so tudi smole, vežejo manjše
kose naravnega marmorja v bloke.

EXCORRADO
bitter lemon

... v jugoslovanskih sindikatih

ZAKAJ FLUKTUACIJA?

SVET ZSJ

Zakaj pomorščaki odhajajo z domačih ladij na tuje ali na kopno – to vprašanje je bilo osrednja tema skupne seje centralnega odbora sindikata delavcev prometa in zvez ter Združenja pomorščakov Jugoslavije, ki so se ga udeležili tudi predstavniki vseh pomorskih podjetij v državi. Čeprav podatki niso povsem natančni, pa nekatere ocene izpričujejo, da na ladjah s tujimi zastavami pluje več kot 10.000 naših pomorščakov. In dejstvo je, da se – razen v Sloveniji – pomorščaki zaposlujejo na tujih ladjah mimo pristojnih zavodov za zaposlovanje. Prav slednje pa je vzrok, da so mnogi naši pomorščaki oškodovani za marsikatero pravico.

Zavoljo teh dejstev se je centralni odbor prometa in zvez odločil, da se bo povezal s sindikalnimi centralami v drugih državah in si tako prizadeval zaščiti naše pomorščake. Seveda pa bo ta zaščita možna le tedaj, če bodo mornarji, ki plovejo na ladjah pod tujimi zastavami, vključeni v naš sindikat. Zato so sklenili udeleženci tega posveta, da bodo pri občinskem odboru sindikata delavcev prometa in zvez na Reki ustanovili posebno sekcijo, ki bo mimo drugih nalog skrbelo tudi za vključevanje v sindikat tistih naših mornarjev, ki plovejo na tujih ladjah. Udeleženci posveta so tudi sklenili nasloviti posebno poslanico republikanskim organom SR Hrvaške in SR Črne gore, naj bi tudi v teh dveh republikah sprejeli poseben zakon, ki bi zavezoval vse pomorščake, da se lahko zaposlijo pri tujih delodajalcih samo preko pristojnih zavodov za zaposlovanje.

KAKO ZAGOTOVITI ENOTNO TRŽIŠČE?

Pred preobrazbo davčnega sistema ● V svetu ZSJ pripominjajo, da smo pri snovanju novega davčnega sistema bolj zaskrbljeni za dohodek države kot za razvoj tistih, ki davke plačujejo

Nič kolikokrat smo že slišali, da interesi družbe in gospodarstva zahtevajo zagotovilo za svobodno kroženje kapitala, blaga in ljudi ne glede na republiške in regionalne meje, in to pod enakimi pogoji za vse. Posamezne občine pa kljub temu z lokalistično politiko, predvsem z različnimi davčnimi stopnjami obremenjujejo blago in kapital z drugih območij ter tako uveljavljajo diskriminacijsko politiko gospodarstva ene republike do druge. To ni združljivo z novimi ustavnimi spremembami in sklepi drugega kongresa samoupravljalcev.

Enotnosti jugoslovanskega tržišča sicer ni mogoče zagotoviti le s prometom blaga, vendar pa je trgovina eden od osnovnih elementov enotnega tržišča. Podatki o številu prodajalnih ali predstavništev iz drugih mest še ne zadoščajo, da bi neko mesto ocenili kot „odprto“ ali „zaprt“. Bistveno je, da ustvarimo pogoje, da bodo kakovost, cena ter interes potrošnikov edino merilo za promet blaga. Zapiranje tržišča se namreč začne že pri proizvodnji; nerazvita proizvodnja zahteva zapiranje, medtem ko so za razvito proizvodnjo tudi republiške in državne meje preozke. Na enotnost tržišča pa odločilno vpliva tudi smotrna davčna politika.

In kakšna bo naša davčna politika v prihodnje?

Na podlagi ustavnih amandmajev bodo republike z novim davčnim sistemom dobile večjo samostojnost pri oblikovanju avtonomnejše in prožnejše davčne politike. Del davčne politike bo predpisan za celotno področje države, de-

nimo carine, takse, prometni davek, drugi del – obdavčevanje delovnih organizacij in prebivalstva – pa bo v pristojnosti republik. Samostojen dohodek federacije bodo carine, takse in prometni davek, ki ga bodo republike dajale bodisi sorazmerno s pobrano vsoto ali po načelu kotizacije. Ugotovili smo, da obdavčevanje osebnih dohodkov avtomatično „napaja“ proračune in obremenjuje delovno intenzivne gospodarske panoge, zato naj bi del davčnega bremena prevzeli z osebnih dohodkov na dohodek delovne organizacije, s tem da bi konkretno obdavčevali dobiček, in sicer progresivno. Pod davčne skarje bi prišli bruto osebni dohodki in progresivno skupni dohodek občanov.

Ob tem pa se zastavlja vprašanje, ali ta predlog, ki je zmes novega in starega, omogoča ukinitve pomankljivosti starega davčnega sistema?

Predvsem je očitno, da je vsa razprava o novem fiskalnem sistemu prežeta bolj s skrbjo, kako zagotoviti dohodek države, kot pa s tem, ali tisti, ki davke plačujejo, lahko samoupravno odločajo o njihovi višini in namembnosti. V svetu zveze sindikatov Jugoslavije že ugotavljajo, da tako zasnovani sistem izhaja „izključno s pozicij federacije, republike in pokrajine“, in ne „s pozicij združenega dela“. Če združeno delo ne bo imelo kontrole nad proračunsko porabo, je vsekakor odveč pričakovati, da bi se ta poraba zmanjšala ali postala bolj učinkovita. Tudi gospodarstva ne bo mogoče razbremeniti po tej poti.

V. K.

O DELU STROKOVNE KNJIŽNICE V INDUSTRIJI ELEKTROMOTORJEV »GORENJE-SEVER« V SUBOTICI

NAJBOLJŠA V SRBIJI

V delovne organizacije prihajajo dan za dnem nove strokovne knjige, revije in časopisi, vendar pa je vsa ta strokovna literatura največkrat dostopna le ozkemu krogu zaposlenih strokovnjakov. Povsod pa temu le ni tako. To kaže tudi zgleden primer iz Industrije elektromotorjev „Gorenje-Sever“ iz Subotice.

V strokovni knjižnici v tovarni „Gorenje-Sever“ je trenutno več kot 5.500 knjig. Tovarna pa ima naročenih tudi več kot 60 strokovnih revij in časopisov. Skratka – v tovarniško knjižnico prihaja vsa strokovna literatura, ki jo potrebujejo strokovnjaki, prav tako pa tudi kvalificirani delavci za redno delo ter za prepotrebno sprotno strokovno izpopolnjevanje. V tem subotičkem kolektivu jim, kot vse kaže, ni žal denarja, ki ga namenijo za strokovno knjižnico. Pred dvema leti so zaposlili v tovarni diplomirano knjižničarko in ji poverili skrb za organizacijo strokovne knjiž-

nice. Da lahko opravlja delo kar najbolje, ji je v pomoč tudi 6 strokovnjakov – diplomiranih inženirjev, ki svetujejo pri izobru in nakupu knjig, poskrbijo za prevode strokovnih razprav, člankov ali delov strokovnih knjig. Skupno delo knjižničarke in tovarniških strokovnjakov se je že pokazalo kot izredno uspešno.

Da bi sproti in najbolj učinkovito obvestili vse strokovnjake oziroma zaposlene o novostih v strokovni knjižnici, predvsem pa tudi z vsebino strokovnih revij in časopisov, izdaja knjižnica poseben bilten. Ker prejemajo v knjižnici, kot

smo že zapisali, veliko strokovnih revij in časopisov tudi iz tujine in ker predvsem kvalificirani delavci, delovodje in nekateri vodje oddelkov ne znajo tujih jezikov, jih v biltenu najprej opozorijo na vsebino posameznih izdaj revij in časopisov, potem pa, če je potrebno, poskrbijo tudi za prevode. Strokovne razprave in novosti pridejo tako do vseh zaposlenih.

Ob vsem tem kaže opozoriti, da je bila nedavno tega strokovna knjižnica v industriji elektromotorjev „Gorenje-Sever“ v Subotici ocenjena kot najboljša strokovna knjižnica v delovni organizaciji na področju republike Srbije. Iz obrazložitve sklepa sledi, da je strokovna knjižnica v tej subotički tovarni izredno racionalno izkoriščena, da je zabeležila največ izposojanj knjig, da si izposoja strokovne knjige, revije in časopise pretežno del tehnične inteligence in delavcev ter, končno, da ima knjižnica naročene vse strokovne revije in časopise, ki

zadevajo njihovo panogo in, ki izhajajo doma oziroma na tujem. Industrija elektromotorjev „Gorenje-Sever“ je namenila zadnji dve leti za nakup strokovnih knjig, revij in časopisov po več kot 100.000 dinarjev letno.

Edina težava, ki teži knjižničarko v tovarni „Gorenje-Sever“ v Subotici, je pomanjkanje primernih prostorov. Knjižnica je v zadnjem času zavzela dokajšen obseg. Prostor pa so postali pretesni. Vendar pa se bodo stvari tudi v tem primeru obrnile na bolje. V novi upravni zgradbi Industrije elektromotorjev „Gorenje-Sever“ v Subotici bo dovolj prostora tudi za strokovno knjižnico s čitalnico.

Knjižničarka tovarniške knjižnice pa skrbi, da so zadovoljni tudi ljubitelji lepe besede. Iz Mestne knjižnice Subotica pripelje knjige, izbrane po okusu in željah zaposlenih v tovarni, in te potem izposojuje. Zalogo knjig iz mestne knjižnice večkrat na leto zamenjajo.

M. L.

KOLIKO NAM KDO DOLGUJE?

Na zasedanju zbora narodov zvezne skupščine je član ZIS Toma Granfil odgovarjal na vprašanja, kakšne so jugoslovanske terjatve v tujini. Pri tem je poudaril, da smo industrijsko blago v večjem obsegu začeli izvažati šele leta 1959 in da smo se usmerili predvsem na države v razvoju. V te države smo doslej prodali za 1,1 milijardo dolarjev – blaga na kredit. Prejeli smo 622 milijonov dolarjev, medtem ko nam dolgujejo kupci še 475 milijonov dolarjev. Naši dolžniki so v glavnem Indonezija, Gana in Gvineja, ki so zaposile, naj Jugo-

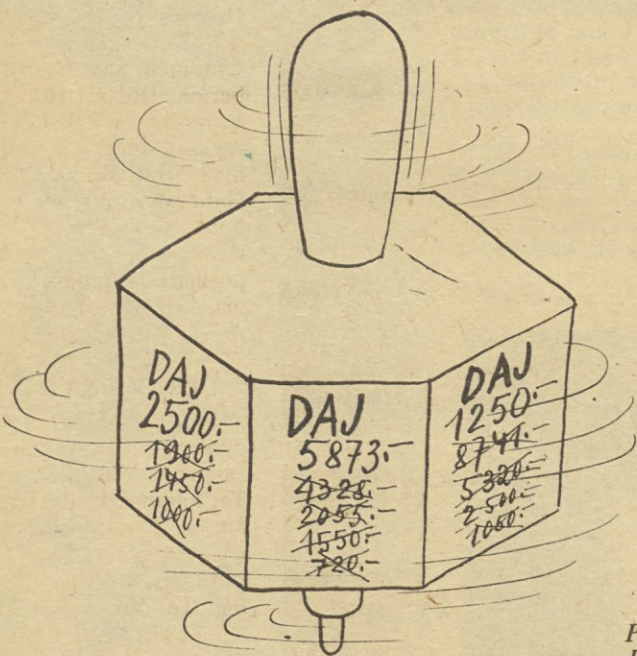
slavija sprejme pogovore o odložitvi odplačevanja kreditov, na kar smo tudi pristali. Prav tako nam dolgujejo v Kambodži, v Jemenu in v Togu.

Največ izvoznih poslov je Jugoslavija sklenila v obliki meddržavnih sporazumov. Podjetja, ki so to blago izvozila, niso oškodovana, ker so dobila blago plačano iz sklada federacije za kreditiranje izvoza. Od leta 1968 dalje pa je prodaja na kredit zavarovana prek sklada za kreditiranje in zavarovanje izvoznih poslov. Tako smo tudi zmanjšali tveganje v zunanjetrgovinskem poslovanju.

Različni pogledi na razvoj

V načrtu razvoja do 1975. leta je podjetje trgovskih hiš „Beograd“ predvidelo gradnjo več objektov na Kosovem. V pogledih na koncept razvoja trgovske mreže pa so med podjetjem trgovskih hiš „Beograd“ in gospodarsko zbornico Kosova razlike: medtem ko želi beograjsko podjetje graditi objekte povsod, kjer je za to interes, pa pokrajinska zbornica – ob podpori trgovskih organizacij s svojega področja – sodi, da bi morali trgovsko mrežo na Kosovu razvijati z lastnimi trgovskimi podjetji, ker bi to, kot menijo, med drugim preprečilo prelivanje denarja na drugo stran, tokrat v Beograd.

A. Novak

POTROŠNIKOVA MARJANCA

TE DNI SO REKLI

Predsednik IS SRS Stara Kavčič na sestanku s sekretarji ZK in direktorji večjih podjetij:

„Postavlja se vprašanje, kolikšna bo Slovenija vzdržala, da uvoz dvakrat večji od izvoza. Če se odpirata dve vprašanji, kar rim se ne bomo mogli izogibati nedogled.“

Prvič, finančni obračun med Jugoslavijo in inozemstvom. Ali kod bo inozemstvo pripravljeno napajati našo ekspanzijo? Po desetimi leti smo potrebovali približno 200 milijonov dolarjev inozemskih kreditov, da smo lahko držali takratni tempo. Prihodnjem letu pa bomo potrebovali za to že najmanj 600 milijonov dolarjev.

Drugič, mi se ne bomo mogli izogibati nekaterim deviznim medrepubliški bilanci. Dejstvo je, da so tu nekatere republike aktivne, druge pa globoko pasivne. Oba omenjena obračuna pa sta za slovensko gospodarstvo zelo negativna; to je danes naša Ahilova peta.

Iz teh globalnih odnosov nam ne sledi, da se morajo pogojiti spodarjenja zaostriti. Ali bomo to dosegli z znižanjem ekspanzije, ali z mnogo večjo selektivno ali z nekaterimi drugimi neenakomernimi ukrepi – to je seveda drugo vprašanje. Pogoji spodarjenja pa se morajo zaostriti, „zlepa ali zgrda“; to je neizbežna nujsnost sedanjega sistema, nobene nujsnosti, nobene sistema, nobenega političnega dogovora, ki bi lahko stvari odlašal v nedogled.

Menim, da se bo manevrski prostor gospodarskim organizacijam spričo takšnega položaja nujno zmanjševal, ne pa povečeval. Zmanjševal se bo v odvisnosti od tega, pod kakšnimi pogoji delujejo, s kakšnimi krediti razpolagajo in v odvisnosti od vseh drugih zaostritev, ki so potrebne. Vsi bi radi stabilnost, obenem pa zadržali sedanjo ekspanzijo. Tega nismo sposobni in bomo morali za večjo stabilnost življenja en del naše ekspanzije, del naše porabe. Zato delamo na tem, da v tem pogledu vnesemo realizem v naš čim širši družbeni prostor.“

Sredstvo za ohranitev svežine in vitalnosti

medicinski

poljuven

SLAB ODZIV

Skupščina skupnosti jugoslovanskih železnic je sprejela odlok o razpisu posojila za modernizacijo železnic v vsoti 200 milijonov din; delovne organizacije in občani naj bi po tem odloku vpisali 20 milijonov din. Republikanski koordinacijski odbor pa je ugotovil, da bi morala BiH vpisati 50 milijonov, če bi hotela uresničiti program modernizacije železnic v BiH. Po sedanjih podatkih je BiH vpisala 20,1 milijone din. Tako slab rezultat opravičuje dejstvo, da je ta razpis neposredno sledil vpisu ljudskega posojila za cesto in vpisu posojila po potresu v Bosanski krajini in poplavih v Posavini.

Posojila za modernizacijo niso vpisale tudi mnoge delovne organizacije, katerih interes za modernizacijo železnic je sicer zelo velik.

BRESTI POHIŠTVO

PODOBE NAŠEGA ČASA

Iskanje pozitivnega lika, ki naj bi v teh pasjih dneh s konstruktivnimi deli dramil našo pohlavno narodno in samoupravljavsko zavest, ni lahka naloga. Najprej: kje naj ga človek sploh išče? Med rodoljubi, gorečimi govorniki, ali med tistimi, ki z izdelovanjem koristnega branja skrbijo za njihov duševni mir in dobro prebavo.

Ve se le eno: ne med ljudmi, ki ne znajo sukati jezika in peresa. Tem je dandanes zaprta pot „v nebesko kraljestvo“.

Torej med umetniki besede, besede in spet besede. In res sem kaj kmalu odkril takšen nadvse napreden in pozitiven lik, ki vedno, kadar je treba in kadar ni z vsem srcem (in teži) stoji „na pozicijah delavskega razreda“ in ga tovariško spodbuja ter usmerja na pravo razvojno pot. Koliko samopremagovanja, učenja in

trpljenja, da dela to, kar „kot mož storiti je dolžan“! Naj mojstra predstavijo dela.

Šel je skozi špalir spodbudnega nasmihanja in angažiranega pričakovanja na govorniški oder in dejal: — Delovne skupnosti morajo izoblikovati takšne odnose v delu in upravljanju delovnih procesov, da bodo v

samo upravnim načinom pravljanja delovnih procesov poskuša prikazati kot ovira, če ne celo kot zavora učinkovitemu poslovanju in zahtevam ter normam poslovnega življenja.

— Tako je, odločno se zavrača! zahrumi prva vrsta.

— Kaj? Vpraša nekdo iz kota.

nadzora in garancij z izgovarjanjem na potrebo po zavarovalnju naložb, na možnosti odpovedi pogodbe ali stečaja, pa tudi na zahteve po nameršanju določenih delavcev za stalno ali določen čas itd. Posebej je pomembno, da se ena delovna skupnost ne obnaša do druge delovne skupnosti kot do objekta

Govornik povzdigne glas: — Dosedanje izkušnje dokazujejo, da delavci razumejo težave, ne strinjajo pa se s pomanjkljivostmi ali nepravičnostmi v odnosih ali organizaciji, ki po njihovem mnenju niso neobhodne in so posledica uveljavljanja ozkih, zasebnih interesov posameznikov na račun dru-

vreti! se navdušuje prva vrsta.

Dvorana molči, oni iz kota pa se prebija k vratom. Vendar ga prva klop zaloti med podboji: — Kam pa, tovariš?

— Ne, ven! Izstopam iz vaše organizacije!

— Čakaj no! Kaj ti pa ni všeč?! Saj gre vendar zate? Tebi se govori, a ne, tovariš referent, da se

Iskanje pozitivnega lika

kar največji meri usklajevale temeljne interese delavcev v združenem delu s čim uspešnejšim gospodarjenjem ob danih proizvodnih sredstvih in tehnologiji. V bodoče ni mogoče dopuščati, da se ob sodobnejši tehnični opremljenosti dela ohranjajo v upravljanju delovnih procesov in organizaciji dela odnosi nadrejenosti in podrejenosti med ljudmi ter upravljanje z ljudmi in s tem neustrezni odnosi med ljudmi v delu in upravljanju, a kot posledica nižji rezultati poslovanja. Kot nesprijemljive se odločno zavrača vse nadaljnje poizkuse, da se

Prva vrsta se jezno ozre: — Zavrača se in amen! Ne moti!

Govornik nadaljuje: — Razmerja, ki vznikajo iz prednostnega položaja tistih delovnih organizacij, ki razpolagajo s prostimi sredstvi družbene akumulacije, in potiskajo delovne skupnosti, ki potrebujejo sredstva za razširjeno reprodukcijo ali preusmeritev, v prikrit ali odkrit mezni odnos, so nesprijemljiva. Prav tako ni mogoče v nobenem primeru pristajati na konjunktorno (nadpovprečno, izkoriščevalsko) udeležbo v ustvarjenem dohodku, na razne oblike

svojega napredovanja na osnovi dajanja in oplajanja finančnih sredstev ali udeležbe v dohodku, ki ga ustvarjajo drugi delavci, ampak kot do subjekta in enakopravnega poslovnega partnerja, ki ga izbere po svoji lastni presoji kot delovno skupnost, ki bo s svojim delom najbolj povečala produktivnost družbenega dela z ustrezno izrabo prostih sredstev družbene akumulacije.

— Kot do subjekta se je treba obnašati! vzklíkne prva vrsta.

— Kot do kaj?

Prva vrsta se ozre še bolj jezno: — Tovariš, zelo jasno je bilo rečeno!

gih delavcev ali družbene skupnosti. Tovrstno obnašanje posameznikov ali skupin v delovnih organizacijah je treba zavreči s tako organizacijo dela, upravljanjem delovnih procesov in opredelitvijo samoupravnih odnosov, ki bodo onemogočili obnavljanje položaja in moči posameznikov za uveljavljanje takih interesov oz. za opredeljevanje in uresničevanje take poslovne politike, ki bi ne upoštevala niti zgodovinskih interesov delavcev niti njihovih prečih trenutnih problemov.

— Tako je, tovrstno obnašanje je treba za-

njemu govori? Naša struktura se bo spet poslabšala, če greš! Nikar ne hodi!

Pa se oni iz kota (zdaj med podboji) ne da ugnati: brez besed odkoraka.

A jaz, dragi moji, sem zdaj v hudi zadregi. Koga naj predlagam za junaka Gregorja. Govornika, ki vidi naprej, je naš človek in daje v svoje delo „ves svoj jaz“, kot se reče, ali delavca, ki meni nič tebi nič, brez strahu pokaže prvi vrsti hrbet in gre. Delo ali nepremišljen pogum — (kar pa bo spoznal šele jutri, ko bo dobil v roke knjižico)?

VINKO BLATNIK

Pelin v čaši navdušenja

Rdeče oči pelargonij so iz meh šentviških hiš blago zrle v zgodnje poletno jutro, ki je napovedovalo vroč dan.

Po preprogah iz drobnega obelega peska, razprostrtih po dvoriščih in stezicah, so škripali hitri človeški koraki.

Se Mrmorjeva mama je bila v nedeljo iz sebe. S spuščeni, precej stanjšanimi kitami je obrabila orumenele liste s pelargonij in čakala na soseda, da jo pride splest. Če so šentvidčani za ta dan konje tako oštrgljali in okranjali kakor za ohcet, zakaj ne bi bila še ona lepo počesana. Potem je namočila žilaste noge v lavor s topljo vodo, da bi postale lažje.

Ob šentviški novi šoli so kipele v nebo trije mlaji. Vaški fantje so posekali najvišje smreke zanje. To je bil njihov pripevek za II. KULTURNI TEDEN V ŠENTVIDU.

Mramorjevi za ženitev že godni hčeri sta se po vasi potili v novih narodnih nošah in hlačah. Mlajša je šivilja in ju je sama sešila. Čez predpasnik ji je

visela zlata verižica. Družinski nakit iz sedemnajstega stoletja, kupljen za narodno nošo. Brhki dekleti. Vse se je oziralo za njima...

V prireditveni šolski dvorani se je ta čas razlegala narodna pesem. Zdaj otoplo in zaslanjano, zdaj razposajeno igravo, da je potem iz upehane zadržnosti prešla v mogočen klic prabitne ljudske umetnosti, ki bolj ali manj samorastniško razpleta korenine v današnji komercializirani čas.

Ladko Korošec, basist, kakršnega še ni rodila slovenska zemlja, je navdušeno ploskal in navdušeno snemal s filmsko kamero. Posebno ob nastopu „Loškega glasu“, moškega pevskega zbora iz Lok pri Zagorju, v katerem je sam s štirinajstimi leti začel pevsko kariero.

Zraven njega je v prvi vrsti sedel avstrijski generalni konzul dr. Riesenfeld.

„Kultura je najboljšo sredstvo za povezovanje narodov in

držav,“ je rekel zjutraj, ko se je po prihodu z avtobusom rokoval s prireditelji Tabora pevskih zborov v Šentvidu. Pevcem je z dvignjenimi rokami dajal priznanje. Koroškemu zboru Edinosti, slovenskega prosvetnega društva iz Pliberka, je odšel na oder čestitat in mu izročil velik sopek rdečih gladiol.

Sicer pa so bili koroški pevci res odlični. Pevovodja in skladatelj Radovan Gobec je bil vzhičen nad njimi. „Kako mehki glasovi... Mi tega ne spravimo skupaj...“

Organizatorji TABORA PEVSKIH ZBOROV IN OSREDNJE PRIREDITVE II. TEDNA KULTURE v Šentvidu so vsak pevski zbor nagradili s priznanjem in mu izročili škatlo s keramičnimi spominskimi ploščami za pevec.

Skromna oddolžitve za dolge ure vaj po delu na polju in v tovarnah, toda očitno zadostna za ljudi, ki se ne odmikajo za-

radi denarja in lovrik v svet lepote in boginje Talije.

„Radi pojemo, to je vse,“ je pojasnjeval komercialist iz kranjske Planike, ki vodi štirinajstletni pevski zbor iz Cerklj. Požel je velik aplavz, zato je bil po nastopu zadovoljen. Njegovi pevci so bili kakor bi jih vzel iz škatlice v novih mornarsko modrih in enotno ukrojenih oblekah, ki so jih sami kupili za ta nastop.

Savinjčani, večidel trdi hmeljarji, so v zelenih jopičih z našitim listom hmelja na prsih (seveda iz blaga) nastopili pod vodstvom veterinarja, ki je pred petimi leti izbrskal iz pepela pozabe ta tradicionalni moški zbor.

Panorama pevskega ljubiteljstva in osebne požrtvovalnosti, izražena v pevski disciplini in zanosu, pa tudi v izbranih zborovskih uniformah.

Ko je popoldne vsa ta množica pevcev v žgočem soncu čakala na svoj skupni in zaključni nastop, je delovala kot trdnjava ljudske kulture, ki od-

ganja najmočnejše korenine v kulturno manj razvitih krajih, in kot branik zoper pevsko plažo, kakor je dejal Ladko Korošec.

Nepopisno veličastno je donelo skupno petje in potrjevalo ravnokar izrečene besede dr. Josipa Vidmarja, da je naš narod žejen kulture, kulturnega udejstvovanja, ne samo sprejemanja.

Pesem je gladila trdoto razzoranih kmečkih obrazov in izvabljala nanje odsev človeške dobrote.

Samo Tone Kozlevčar, pobudnik kulturnih prireditev v svoji rodni vasi, je ostal mračen. Od jutra je čakal kakega poklicnega organizatorja in funkcionarja kulturnega amaterizma iz občine ali republiškega sedeža, ki bi se postavil pred delavske in kmečke pevce in jim rekel: „Hvala, tovariši.“ Pa ni dočkal.

„Poiščite me, ko se mi jeza poleže,“ me je na hitro odpravil in se izgubil v množici, iz katere je izšel.

Prenovljeni Portorož izgleda danes kot spomenik, vendar je brez življenja

Minulo soboto in nedeljo je bila na naših cestah, zlasti na tistih proti morju, prava norišnica. Na hudi pripeki je bilo treba čakati ure in ure, da si na primer prišel skozi križišče pri Ankaranu, ali na obeh križiščih v Kopru, kjer promet urejajo s semaforji.

Ustavili smo se v popolnoma prenovljenem Portorožu, ki je bil na prvi pogled brez žive duše. Le na novourejenih plažah je bilo precej kopalcev, ki so oba dneva prišli sem iz notranjosti Slovenije in iz bližnjega polmi-

lijonskega Trsta.

Kaj pa stalni penzijski gostje? Teh je le toliko, kolikor jih je bilo lani ali predlani, ko še ni bilo novih hotelov Apollo, Neptun, Mirna, Grand hotel, Palace, Slovenije. Vsi omenjeni hoteli so malone prazni. Neuradno smo zvedeli, to je bilo v soboto, 10. julija ob 4. popoldne, da je v Portorožu v novih hotelih še kar 900 praznih postelj od 1500, kolikor so jih na novo zgradili. So se mar načrtovalci Portoroža uželi pri gradnji

novih prenočitvenih in restavracijskih zmogljivosti? Odkar je bila na primer zgrajena nova restavracija „Ljubljana“ poleg novega Jadrana, na njenem vrtu z nekaj sto sedeži še nismo videli nobenega gosta, pa čeprav smo bili že trikrat tam. Ali ne bi tako velika restavracija bolj sodila v Ljubljano, kjer prav v tem času ne dobiš prostora, da bi lahko v miru obedoval.

Nočemo biti zlonamerni. Na kratko smo zapisali le tisto, kar smo opazili.

Tekst in foto: M. ŽIVKOVIČ

Nova restavracija „Ljubljana“ za zdaj še sameva

Prva nagrada v Sevnico

Reševalci nagradne križanke Iskra, objavljene v 26. številki Delavske enotnosti dne 3. julija, so nam poslali 1260 rešitev. Komisija je izžrebala naslednje, ki so pravilno rešili križanko:

1. nagrada: brivnik Iskra Braun sextant — Štefan Kleunovek, 68290 Sevnica, Naselje H. Maroka 7; 2. nagrada: polet z letalom Inex-Adria na relaciji Ljubljana—Pulj—Ljubljana: Peter Kovšca, 61381 Rakek, Postojnska 5; tri knjižne nagrade prejmejo: Silva Miklič, Kočevje, Kidričeva 6; Franjo Lasič, 61000 Ljubljana; Jana Husa 50; Albina Brdnik, 62392 Mežica, Lenartova 6; devet nagrad — polletno naročnino na DE prejmejo: Milena Andrejičič, „Jelen“ 6520 Tolmin; Virka Kajzer, 6200 Maribor, Prežihova 17; Pavel Kalan, 64000 Kranj, Jama 19; Pavel Satler, Novi blok — Tinje, 62316 Zg. Ložnica; Milojka Gregorič, 65280 Idrija, Triglavška 7; Zdenka Stariha, 68340 Črnomelj, Sadež 6, Simona Hribnik, Dol pri Hrastniku 132; Marija Zupančič, Tovarna Saturnus, 61000 Ljubljana; Tomaž Mravljak, 63320 Velenje, Gubčeva 7. Vsem nagrajencem bomo poslali nagrade po pošti, časopis pa jim bomo začeli pošiljati 24. julija 1971. Naslednja križanka bo objavljena v petek, 30. julija 1971.

PRAVILNA REŠITEV

VODORAVNO: Združeno podjetje, elektronika, neon, PI, vas, para, vladika, esperanto, Ta, kamnosek, m, tkalec, avto, korak, Tropi, Irka, okvir, lopata, sok, Narta, Črnomelj, Imra, trs, D, Aida, aktovka, nalog, Te, VA, vejica, generator, Ate, nadir, Ac, Čita, jela, soj, desetak, Snell, Lar, elektrika, etapa, avba, klot, can, Tati, stadion, komedijant, LT, namestnik, Igo, ti, eocen, okolica, telefon, trata, Lana, Al, Ema, osa.

ZAUPANJE

Delo pri samoupravnih sporazumih v družbenih dejavnostih teče brez posebnih težav in zastojev. Več razlogov je za to. Eden od poglavitnih je prav gotovo utrta, ponekod že uhojena pot glede oblikovanja in delitve dohodkov in osebnih dohodkov, kateri sta dala merila za vrednotenje dela oba Kataloga. Tako je samoupravno sporazumevanje le nadaljevanje dela, ki so ga sindikati delavcev družbenih dejavnosti že pred časom zelo vestno in konkretno zastavili.

Mimo poti, ki sta jo utrla samoupravnemu sporazumevanju Katalog I in Katalog II, je razlog za to, da so v družbenih dejavnostih že skoraj pri kraju z obravnavanjem samoupravnih sporazumov tudi zaupanje, ki so ga delavci družbenih dejavnosti dobili v svoj sindikat.

Upravičeno! Kdo drugi, kot prav njihov sindikat je bil tisti, ki se je lotil problema neenakega tretmaja negospodarskih dejavnosti v primerjavi z gospodarstvom? In kdo drugi kot sindikat je bil tisti, ki je s strokovno analizo dokazal zaostajanje dohodka in osebnega dohodka v družbenih dejavnostih za gospodarstvom?

Katalog je bil obenem osnova za zahtevo, koliko je treba nameniti družbenim dejavnostim sredstev za družbeno upravičeno in potrebno delo. Tudi ob razpravah ob predlogu družbenega dogovora so sindikati zahtevali, da mora celotni mehanizem za določanje družbeno upravičenih sredstev za delitev na področju družbenih dejavnosti omogočiti enake vrednostne rezultate, kot bodo doseženi na področju gospodarstva, vključno s povprečnimi rezultati faktorjev stimulacije.

V dolgoletni in zagriženi borbi so sindikati uspeli razklesati krog miselnosti, da so družbene dejavnosti potrošniki, ki jemljejo sredstva gospodarstvu. Danes le redki in najbolj ozki s plašnicami na očeh še mislijo, da družbene dejavnosti gospodarstvu niso potrebne, da mu nič ne dajejo. Kajti, kako si lahko dober gospodarstvenik, če misliš, da je samo neposredno dajanje: blago—dinar, dinar—blago nekaj vredno, posredno, kar dajejo gospodarstvu družbene dejavnosti, pa je brez vrednosti? Preživela miselnost za današnje dobo, pa vendar je ni bilo lahko streti! Najnovejši ustavni amandmaji o enakopravnem družbeno-ekonomskem položaju delovnih ljudi na vseh področjih družbenega dela, torej tudi v družbenih dejavnostih, so dokončno ovrgli razne, čeprav osamljene, teorije. Zavoljo tega tudi ni več opravičila za enoletno zaostajanje osebnih dohodkov delavcev v družbenih dejavnostih za gospodarstvom, na kar so morali sindikati, če so hoteli biti realni, ob rojstvu Kataloga II pristati. Zato samoupravni sporazumi za družbene dejavnosti predvidevajo tak princip redne valorizacije, ki ne bo upošteval zgolj kritja povečanih življenjskih stroškov, temveč tudi rast osebnih dohodkov od povečani družbeni produktivnosti dela.

Večjih nejasnosti ob izdelavi osnutkov sporazumov ni bilo. Velja pa omeniti eno, ki je bila zlasti prisotna na področju zdravstva in lekarniške službe. Delavci v obeh dejavnostih so bili namreč prepričani, da lahko podpiše v imenu njihove delovne organizacije samoupravni sporazum Skupnost zdravstvenih zavodov oziroma Skupnost lekarn. Obe skupnosti sta tudi dobili od delovnih organizacij s svojih področij že pooblastila. Vendar so le-ta neveljavna, ker pri samoupravnih sporazumih ne more biti tako imenovanega delegatskega sistema. Prav vsaka delovna skupnost in njen najvišji samoupravni organ mora obravnavati samoupravni sporazum in ga sprejeti, ali pa zavrniti. Vsaka delovna skupnost bo namreč sama nosila pravice in dolžnosti iz podpisanega sporazuma, ob eventualni zavrnitvi pa tudi posledice.

N. L.

ODPRTO PISMO

Občinska vodstva družbeno-političnih organizacij so pismo naslovila na občinsko skupščino, delovne organizacije in na druge pristojne dejavnike v občini

Te dni so občinska vodstva družbeno političnih organizacij z Raven na Koroškem naslovila na vse delovne organizacije v občini, na občinsko skupščino, na krajevne skupnosti in vse druge pristojne dejavnike v občini odprto pismo z zahtevo, da razpravljajo o družbeni samozaščiti ter o sprejetih stališčih, hkrati pa morajo raziskati vse negativne pojave, kolikor so prisotni v posameznih sredinah.

Občinska vodstva družbeno političnih organizacij z Raven na Koroškem v odprtem pismu med drugim poudarjajo, da je varnost družbe in občana največja pridobitev naše socialne in politične revolucije ter osnovni pogoj za ustvarjalno sožitje ljudi ter za razvoj samoupravne socialistične družbe. Odprtost naše države ter vse pogostejši ekonomski, politični in drugi stiki s svetom pa prinašajo tudi nevarnosti. Zato si mora naša samoupravna družba zagotoviti svojstven, močan, vsestranski in zanesljiv sistem varnosti in zaščite. Najpomembnejši dejavnik družbene samozaščite pa je prav občan.

V pismu so med drugim naštet tudi pojavi, ki v občini Ravne na Koroškem slabijo varnost občanov in družbe. Med kaznivimi in družbi škodljivimi pojavi v občini prevladuje gospodarski kriminal, po številu odkritih in raziskanih dejanj pa prednjači trgovina. Na Ravnah na Koroškem poudarjajo, da so nekateri negativni pojavi tudi posledica neverjetne brezbrčnosti posameznih organov in vodilnih oseb do negativnih pojavov. Za zaščito premoženja so odgovorni samoupravni organi, saj je treba preprečevati možnosti za razmah najrazličnejših vrst kriminalitete. Poneverbe, korupcije, zlorabe, tatvine, škodljive pogodbe in goljufije pa lahko učinkovito zatira le močna in odbro organizirana notranja kontrola, ki

temelji na samoupravnih aktih in ki jo izvajajo s sodelovanjem drugih strokovnih organov. Najpomembnejši dejavnik družbene samozaščite pa so nedvomno kadri, ki delajo na odgovornih delovnih mestih. Vendar pa so največkrat merila za zasedbo takih delovnih mest enostranska in upoštevajo le

strokovnost, pri tem pa je pozabljena moralno-politična ustreznost posameznikov.

Občinska vodstva družbeno političnih organizacij z Raven na Koroškem se v odprtem pismu med drugim zavzemajo za to, da občinska skupščina pripravi podrobno gradivo o negativnih pojavih in ga pred-

loži v razpravo odbornikom, da bi le-ti lahko sprejeli konkretne ukrepe. Sicer pa bodo moralne tudi družbeno politične organizacije spremeniti odnos do nalog na področju družbene samozaščite; vse doslej prene kateri negativni pojavi niso bili ocenjeni niti niso bili sprejeti potrebni ukrepi.

NEZADOVOLJSTVO RAVENSKIH SINDIKATOV:

Sporni sedmi člen osnutka

Zakaj naj bi bili spet prizadeti le zavarovanci s področja skupnosti zdravstvenega zavarovanja delavcev Ravne na Koroškem? Napovedi o postopni centralizaciji invalidsko-pokojninske službe v Ljubljani niso resnične!

Občinski sindikalni svet Ravne na Koroškem je na zadnji plenarni seji obširneje spregovoril tudi o osnutku sklepa o ustanovitvi, organizaciji in delovnem področju službe invalidsko-pokojninskega zavarovanja v Socialistični republiki Sloveniji. V tej zvezi so zlasti podrobno obravnavali 7. člen osnutka sklepa, ki določa, kje bodo v prihodnje podružnice, in predlog dokaj kritično ocenili. Ravenska skupnost bi namreč — kot določa predlog — spet izgubila podružnico, vendar prave razlage oziroma vzroka za to nihče ne ve.

Ravenski sindikati so ob tem opozorili, da je bila temu področju leta 1968 odvzeta že invalidsko-pokojninska služba, in sicer iz razloga, ker naj bi to službo postopoma centralizirali v okviru republiškega zavoda za socialno zavarovanje. Posto-

poma pa bi pozneje centralizirali tudi vse druge službe. Vendar zdaj na Ravnah na Koroškem ugotavljajo, da temu ni tako.

Člani plenuma občinskega sindikalnega sveta Ravne na Koroškem so ob obravnavi osnutka sklepa o ustanovitvi, organizaciji in delu podružnic službe skupnosti invalidsko-pokojninskega zavarovanja obsodili poskuse, da bi bili zavarovanci s posameznih področij v neenakopravnem položaju. Če bi obveljal predlog, bi morali v prihodnje zavarovanci iz Meziške doline kar 90 km daleč v Maribor, da bi lahko uveljavljali svoje pravice. Bili bi v neenakopravnem položaju z zavarovanci iz drugih območij. Ob tem je bilo poudarjeno, da je ureba mimo vsega upoštevati tudi, da ima Meziška dolina, kar zadeva zavarovanje, dokajšnjo

tradicijo, saj je bila v letu 1858 prav na Lešah pri Prevaljah ustanovljena prva bratovska skladišnica v Sloveniji.

Plenum Občinskega sindikalnega sveta Ravne na Koroškem je naslovil na Skupnost invalidsko-pokojninskega zavarovanja v Ljubljani posebno pismo, v katerem je navedel stališča ravenških sindikatov zvezi z osnutkom sklepa o ustanovitvi, organizaciji in delovnem področju službe skupnosti invalidsko-pokojninskega zavarovanja v naši republiki, istočasno pa posredoval zahtevo, da se spremeni 7. člen osnutka sklepa tako, da bi bila tudi na Ravnah na Koroškem podružnica, drugače rečeno, da bi tudi ravenško področje obravnavali in upoštevali enako kot zavarovance drugod po Sloveniji.

M. I.

DELOVNE ENOTE NI VEDNO MOGOČE IZENAČEVATI S TEMELJNO ORGANIZACIJO ZDRUŽENEGA DELA

Če bi ustavna dopolnila v praksi razumeli tako, da je mogoče vsako doseganje delovne enote preoblikovati v temeljno organizacijo združenega dela, bi sprožili proces neracionalne cepitve organizacije in na njej pogojenih odnosov.

Ze velikokrat smo si zastavljali vprašanje, kaj storiti, da bo naše gospodarstvo v tržnih razmerah bolj prilagodljivo, bolj sposobno prilagajati se tržnim potrebam, sposobnejše preusmeriti se iz ene dejavnosti v drugo itd. Temeljni vzrok za nerazrešljivost tega vprašanja smo videli poleg drugega tudi v organizacijskem okviru združevanja dela oziroma v položaju delavca, ki ga je omenjeni okvir pogojeval. Formalno je bil delavec deklariran kot nosilec pravice upravljati s proizvodjalnimi sredstvi, odločati o delitvi svojih delovnih rezultatov itd. Dejansko pa je upravljanje velikokrat bila le pravica ozke formalne pa tudi neformalne skupine ljudi, ki si je po svojem položaju prisvajala pravice delovne skupnosti in jih skozi odločanje izražala kot svoje. Druga komponenta so bila proizvodjalna sredstva v splošni družbeni lasti. Poslovni uspeh delovne organizacije je v tržnem gospodarstvu bil vse bolj odvisen ne le od uspešnosti novih naložb, marveč tudi od racionalnosti trošenja proizvodnih sredstev, skratka družbenega premoženja. Ta komponenta je v večini delovnih organizacij bila že v preteklosti spoznano dejstvo, marsikje pa je dejanski vpliv posameznika ali skupine ob njihovih osebnih „strokovnih“ interesih dobro gospodarjenje z družbenim premoženjem onemogočal.

Obe komponenti pa sta bili pogojeni z organizacijskimi okviri našega družbeno-ekonomskega sistema. V takšnih razmerah ni mogel priti do odločujočega izraza delavčev interes — interes obnašati se kar najbolj poslovno uspešno v lastnem pa tudi v

družbenem interesu; interes biti čimbolj prilagodljiv potrebam trga in vlagati svoje delo v tak proizvod, ki bo družbeno potrebno in optimalno na trgu ovrednoten. Ker deklarirani nosilec upravljanja ni bil tudi dejanski nosilec, je interes delavcev ob manipulaciji odločujočih ljudi (ki bi si v primeru preusmeritve proizvodnje morda morali poiskati nova delovna mesta) ostal neuresničen, za dane tržne razmere neprimeren delovni program pa uničujoče trošenje družbenega premoženja minulega dela delovnih ljudi.

Vgraditev temeljne organizacije združenega dela v model našega družbeno-ekonomskega sistema, kot njegov organizacijski, pravni, ekonomski in politični temelj, pomeni odpirati nove perspektive za razreševanje obravnavanih vprašanj. S tem, ko bo delavec v združenem delu postal dejanski upravljavec družbenega premoženja, bo v njegovi pristojnosti le-to izgubilo značaj „neopredeljene lastnine“ in postalo minulo delo njega in generacij delavcev pred njim. Neposreden materialni interes, ki ga inicirajo določila XXI. ustavnega amandmaja (osebni dohodek ni le rezultat živega, marveč tudi delavčevega minulega dela), bo delavca vzpodbujal, da s proizvodjalnimi sredstvi in ustvarjenim dohodkom čimboljše gospodari, da se čimbolj prilagaja razmeram in potrebam trga. Temeljna organizacija združenega dela je torej nov impulz za večje ekonomske efekte združenega dela v naših tržnih pogojih. Pomeni novo orožje delavskega razreda v borbi z negativnimi pojavi preteklosti, novo ustavno utemeljeno možnost za hitrejši družbeno-ekonomski razvoj.

Temeljna organizacija združenega dela mora biti takšna, da bo kos tem zahtevnim nalogam. Biti mora obstojna na tržišču,

kar pomeni, da se mu mora biti sposobna prilagajati. Te naloge pa bo uspešno izvrševala le takšna organizacijske enota, ki bo organizacijsko, tehnološko in ekonomsko zaokrožena ter dovolj močna celota. Zato ustavnih dopolnil ne smemo neracionalno tolmačiti. Ni dovolj, da se proizvod ali storitev v tržni menjavi lahko potrdi kot vrednost. Podani morajo biti tudi drugi pogoji, kot so strokovna, finančna in tehnološka zaokroženost organizacije združenega dela.

Tam, kjer nastopajo le tehnološki odnosi (npr. dva obrata, v katerih se opravlja različen, toda med seboj povezan tehnološki proces), ni mogoče govoriti o ustanovitvi temeljnih organizacij združenega dela. Kjer nastopajo zgolj tehnološka razmerja, torej ni mogoče govoriti o temeljni organizaciji združenega dela (čeprav so to doslej bile delovne enote), saj tehnologija ne more biti predmet samoupravnih razmerij.

Skratka, organizacija upravljalskega dela ne more mimo organizacije poklicnega dela. Oba organizacijska vidika morata biti prisotna kot temelj za družbeno presojo ali neka delovna enota lahko uveljavi svoj interes po večji samostojnosti ali ne. Tudi ta organizacijski „otrok“ mora zrasti, da mu bomo dovolili samostojno skrbeti za lasten razvoj, da si bo pridobil večjo samostojnost v krogu „družine“ — delovne organizacije. Zato uveljavljanje ustavnih dopolnil v delovno prakso ne sme postati družbeno kampanja (kot smo jo izvajali pred leti za delovne enote), marveč zadeva treznega strokovnega preudarka in resnično samoupravna odločitev delovnih ljudi, ki s spreminjanjem svojega samoupravnega položaja spreminjajo oziroma povečujejo tudi svojo odgovornost za lasten in družbeni razvoj.

PETER TOŠ

VZGOJITELJICE IN VARUŠKE

Skrb za otroško varstvo po-
vzroča v zadnjem času vse bolj
porna. Seveda pa se zlasti po-
vprašanje, kako bomo v
prihodnjih letih zagotovili za-
dostojen dotok kvalificiranega
kadra za otroško varstvo.

Leta 1970 smo namreč imeli
v otroškem varstvu nekaj manj
20.000 malčkov, v prihod-
njih petih letih naj bi vključili v
otroško varstvo vsaj še enkrat
tako otrok. V zadnjem letu
vstop v šolo smo vklju-
čili v dnevno varstvo doslej
10 otrok, ostali otroci so se
prijavljali na šolo v 70-urni
prijavi obliki, imenovani mala
šola. Pozitivni rezultati, ki so
pokazale male šole, nas opo-
sajo na to, da bo treba čim-
prej zajeti v celoletno pripravo
vstop v šolo vse otroke. In
bomo hoteli v prihodnjih de-
setih letih zajeti v celoletno
šolo vse otroke, bomo
prilagodili vsako leto na novo vklju-
čili približno 1200 otrok.

lotiti z vso odgovornostjo. Re-
publiški sekretariat za prosveto
in kulturo je pripravil infor-
macijo o celotnem problemu in
dal tudi nekaj zelo konkretnih
predlogov, o katerih bodo pri-
hodnji teden razpravljali pos-
lanci Prosvedno kulturnega
zbornice slovenske skupščine.

Dejstvo je, da delujeta Sred-
nja vzgojiteljska šola v Mariboru
in Vzgojiteljska šola v Ljubljani
v zelo uresnjenih prostorskih
razmerah. Kljub temu se je šte-
vilo diplomantov obeh šol v
zadnjih petih letih skoraj po-
dvojilo. Odslej naprej pa gotovo
brez večjih družbenih interven-
cij ni mogoče računati na pove-
čanje njunih kapacitet. Podatki
iz osnutka srednjeročnega na-
črta razvoja SRS namreč opo-
zarjajo, da bomo v prihodnjih
petih letih potrebovali bistveno
več kadra, kot ga lahko izsolata
obe vzgojiteljski šoli v doseda-
njih pogojih. Iz analize Zavoda
za šolstvo SRS o potrebah po

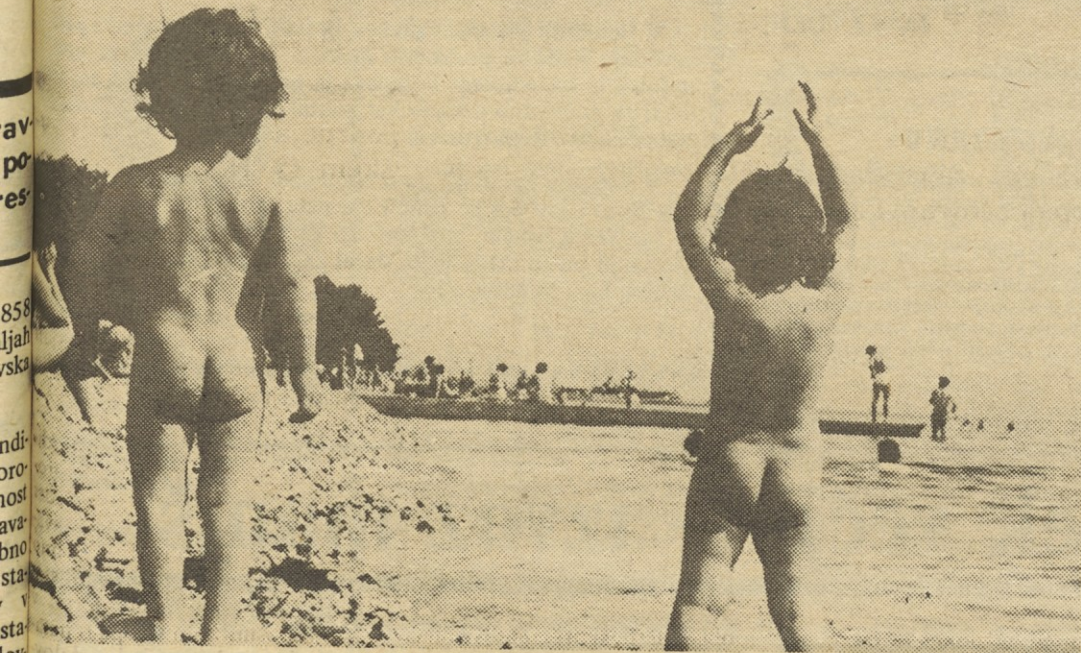
Predvsem je treba ugotoviti,
da zanimanja za ta poklic ne
manjka, saj obe šoli odklanjata
vsako leto precej kandidatov.

Dalje podatki kažejo, da vzgoji-
teljic primanjkuje zlasti na ne-
katerih področjih. Zato se je v
nekaterih centrih pojavila tež-
nja, da bi ustanovili lastne vzgo-
jiteljske šole ali pa dislocirane
oddelke vzgojiteljske šole ob
gimnazijah. Tako si posamezna
področja prizadevajo zagotoviti
kader za svoje vzgojno varstve-
ne ustanove, obenem pa rešuje-
jo tudi problem srednješolske
mreže na svojem področju
(Idrija, Celje). Ocenjeno je, da
so podane realne možnosti za
uresničitev takih težnj. Tako
bi učence prve letnike absolvi-
rale v domačem kraju, kar bi
bistveno pocenilo šolanje, v
zadnjem letu, kjer prevladujejo
strokovni predmeti, pa bi se
prešolale na matično šolo. S
tem bi omilili prostorsko stisko

videvamo prav v naslednjih
petih letih. Najbolj smotno in
strokovno še najbolj ustrezno
rešitev, ki bi lahko dala rezul-
tate že v letu dni, predstavljajo
enoletni tečaj za absolventke
gimnazije. Vzgojiteljska šola v
Ljubljani je v letu 1968 na po-
budo Komunalnega zavoda za
zaposlovanje še organizirala tak
tečaj, ki je pokazal lepe uspehe.
Tak tečaj so ponovili tudi v le-
tošnjem šolskem letu. Absol-
ventke gimnazije imajo široko
splošno izobrazbo, tako da je
tečaj namenjen izključno stro-
kovnemu usposabljanju. Take
tečaje bi bilo treba javno razpi-
sovati in vključiti vanje v pri-
hodnjih nekaj letih vsako leto
po 100-150 tečajnic.

Po podatkih Zavoda za
šolstvo SRS že danes dela v
vzgojno varstvenih zavodih pre-
cej nekvalificiranih delavk, v
novembru 1970 jih je bilo 259.
Zavedati se je treba, da tudi vsa
na novo odprta delovna mesta
vzgojiteljic ne bodo zasedena s
kvalificiranimi delavkami. V
razgovoru o problemih pomanj-
kanja vzgojiteljic se je pojavil
tudi utemeljen predlog, da bi v
vzgojno varstvene zavode uvedli
dodatni profil delavke, po-
možno vzgojiteljico ali varuško.
Nekateri udeleženci tega razprav
so bili mnenja, da za čas, ko
otroci v vrtcu niso zaposleni,
ampak potrebujejo predvsem
varstvo, ni potrebna kvalifici-
rana vzgojiteljica; zadostuje va-
ruška, ki bi morala imeti pri-
merno strokovno znanje, ki pa
naj bi si ga pridobila s šolanjem,
krajšim od srednje šole. Taka
rešitev bi bistveno zmanjšala
potrebe po vzgojiteljicah, po-
cenila bi stroške vzgojnega dela
in kljub nekaterim sedanjim po-
mislekom kaže vendarle tudi to
pobudo vsestransko proučiti.

S. G.

Na počitnicah

Za tak razvoj otroškega var-
stva in male šole bi morali že do
leta 1975 vsako leto odpreti
15 delovnih mest za vzgoji-
teljice. A če ob tem spoznanju
načrtovanju pogledamo tre-
tjnjo stanje v kadrovskih šolah
vzgojiteljice, vidimo, da bo
morala družba šolanju tega
kadra posvetiti vso pozornost,
ker se bomo ob naglem raz-
voju otroškega varstva znašli v
resni kadrovski krizi. Odpira se
tudi naloga, ki se jih bo treba

kadrih za vzgojno varstvene
ustanove v letih 1971-1975 je
razvidno, da bi leta 1975 zado-
stili predvidenim potrebam po
vzgojiteljicah le, če bi letno vpis-
ovali po devet novih oddelkov,
to pa je toliko, kot jih je bilo
prvih vpisanih v letu
1970-1971. Seveda se ob tem
postavlja vprašanje, kako zago-
toviti šolski prostor za tako di-
namiko vpisa, pa tudi, kako
premagati pomanjkanje tega
kadra do leta 1975.

vzgojiteljskih šol, obenem pa
približali šolanje mladini. Naj-
večja težava bi bila v tem, kako
zagotoviti učenkam višjih razre-
dov prostor v dijaških domovih
v Ljubljani in Mariboru, ker
vemo, da so ti domovi že zdaj
do kraja napolnjeni.

Ustanavljanje dislociranih od-
delkov pa pomeni rešitev, ki bo
dala rezultate v najboljšem pri-
meru čez pet let, največje po-
manjkanje vzgojiteljic pa pred-

Mariborske delovne organiza-
cije razpolagajo z 98 počitniški-
mi domovi ali kampi s približno
2800 ležišči. Večina teh domov
je ob morju, nekaj pa je tudi
planinskih koč. Občinski sindi-

kalni svet v Mariboru si že več
let prizadeva ustanoviti po-
sebno službo, ki bi imela natan-
čnejši pregled nad izkorišča-
njem teh domov, da bi tako
olajšali delovnim ljudem mož-
nosti za letovanje. Dejstvo je
namreč, da izkoristi svoj letni
oddihi na morju ali v planinah le
majhen odstotek zaposlenih v
mariborskih delovnih organiza-
cijah, zlasti še fizičnih delavcev.
Ti pa bi bili daljšega neprekinje-
nega oddiha najbolj potrebni.
Na žalost je položaj tak, da se
tako v podjetjih kot na občins-
kem sindikalnem svetu pre-
malo načrtno ukvarjajo s temi
vprašanji, največja pomanjkljiv-
ost pa je v tem, da začnejo raz-
mišljati o letovanjih šele v maju
ali v juniju, ko je za natančnejše
razvrstitve že prepozno. V glav-
nem je več ali manj odvisno od
pobude kadrovskih služb v po-
sameznih podjetjih, kako bodo
letovali člani njihovih kolekti-
vov.

Občinski sindikalni svet Ma-
ribor je pripravil letos anketo o

potrebah in možnostih letova-
nja mariborskih delavcev. Pod-
jetja so pokazala velik interes za
letovanja v počitniških domo-
vih, vendar povsod zahtevajo le-
tovanje v mesecih juliju in
avgustu. Tudi politika cen in
vdrzevanje počitniških naselij
sta v posameznih podjetjih po-
vsem različna. Ponekod prispe-
vajo delovne organizacije tudi
več kot polovico dejanskih stro-
škov, drugod pa zopet zahteva-
vajo tudi za svoje delavce polno
ekonomsko ceno. Tako velja na
primer dnevni penziji v počit-
niškem domu Tovarne dušika v
Novem Vinodolu 57 dinarjev,
mariborska livarna pa ima v
istem kraju dom, v katerem pla-
čajo člani tega kolektiva le 23
dinarjev dnevno.

V nekaterih tovarnah, zlasti v
večjih, so dobro organizirali iz-
menjavo počitniških domov.
Tako ima na primer Tovarna le-
sovine in lepenke Ceršak počit-
niško naselje v Savudriji, v kate-
rem že nekaj let gostujejo tudi
člani sindikata Mariborske bol-
nišnice, Pomurskega tiska in
trgovskega podjetja Tanin. Sicer
pa je med delovnimi organizaci-
jami veliko zanimanje za leto-
vanje na morju in z razliko od
prejšnjih let, ko so se podjetja
želela otresti in odprodati svoje
domove, ugotavljajo zdaj nap-
sprotno. Marsikje iščejo mož-
nosti za nakup domov oziroma
letnih hišic ali campov na
morju. Na občinskem sindikal-
nem svetu pa razmišljajo o tem,
da bi v prihodnjem letu pričeli
z akcijo za združevanje sred-
stev, s katerimi bi več delovnih
organizacij hkrati kupilo sku-
pen dom.

D. P.

Možnosti letovanja mariborskih delavcev

Prispevki zaposlenih

V hrastniški občini so lep čas načrtovali gradnjo novih šolskih prostorov, ki so jim zavoljo ute-
snosti in nevarnosti, da bi morali uvesti tako imenovano tretjo izmeno pouka, zelo potrebni. Ker
so ugotovili, da jim je inflacija in podražitev gradbenih uslug in opreme preprečila vse te načrte,
so se odločili za nekoliko drugačno rešitev teh vprašanj. Nič več ne bodo odlašali z gradnjo, pač
pa bodo sezidali nekoliko manj učilnic in montažno otroško varstveno ustanovo

Občinska skupščina se je
odločila, da bodo najeli kratko-
ročni kredit pri trboveljski po-
zračnici Ljubljanske banke v vi-
šini 7 milijonov 300.000 din.
Gre za budo v treh letih. Gre
redvomno za veliko breme,
da vsakršna drugačna pot bi
bila še lep čas ne pripeljala do
rešitve. Sredstva za vračanje poso-
je bodo prispevali delovni ko-
lektivi, in sicer na osnovi že
prejetih samoupravnih dogo-
rov o izdvanju dela celot-
nega dohodka za te namene.

Kako bodo hrastniški delovni
kolektivi vsako leto zbrali po 1
milijon in pol do največ 1 mili-
on 600.000 din. Sklad pa že
razpolaga z 1 milijonom
300.000 din, ki so jih podjetja
plačala namensko, seveda za
gradnjo novih učilnic. Občinska
skupščina se je dogovorila z re-
publiško izobraževalno skup-
nostjo samo, da bi poravnala en
del obresti za najeto posojilo

pri banki, iz občinskih sredstev
pa bodo dali 200.000 din za na-
črte.
Z denarjem, ki ga bodo zbrali
od delovnih organizacij, bodo v
hrastniški občini sezidali 16 no-
vih učilnic, od tega 12 na
osnovni šoli heroja Rajka, 4 pa

na Dolu, kjer bodo hkrati po-
stavili novo montažno otroško
varstveno ustanovo. Z deli pri
gradnji novih prostorov na Dolu
so že začeli, pri matični osem-
letki na Dolu pa bodo začeli
najkasneje septembra. Učilnice
na Dolu bodo dograjene že do
konca tega leta, na Logu pa naj-

kasneje do septembra prihod-
njega leta. Pohiteli bodo tudi z
montažo varstvene ustanove na
Dolu, kjer bo dobilo prostor
najmanj 70 otrok. Kot rečeno,
so se v Hrastniku odločili za ta
ukrep v sili, vendar jim ob do-
datnih prostorih ne bo treba
uvesti v šolah tretje izmene.

VELEBLAGOVNICA

LJUBLJANA

nama

- priporoča potrošnikom hiter, sodoben in cenjen nakup vseh potrebščin za sebe, za družino, za dom in za gospodinjstvo
- potrošnikom nudi blago na obročno odplačevanje
- za tuje kupce je v hiši menjalnica

Potrošniki lahko izbirajo blago v poslovalnicah:

TRGOVSKA HIŠA, Ljubljana, Tomšičeva 2
BLAGOVNICA S STANOVANJSKO
OPREMO,

Ljubljana, Wolfova 1

KONFEKCIJA ELITA, Ljubljana, Čopova 7
BLAGOVNICA NAMA, Škofja Loka
BLAGOVNICA NAMA, Kočevje

SKRITA REZERVA

Pred leti so naše sindikalne organizacije dokaj prizadevno sodelovale v akciji za odkrivanje skritih rezerv v podjetjih, ki bi nam, če bi jih izkoristili, omogočile hitrejši gospodarski napredek in večji osebni ter družbeni standard.

Potlej smo se ukvarjali z reformo in zdaj se ubadamo s stabilizacijo akcija za odkrivanje skritih rezerv pa je marsikje zamrla in hkrati je v nekaterih podjetjih zaspal tudi sindikat.

In zdaj ga ponovno odkrivamo — kot skrito rezervo.

Stane Bajuk, direktor „Mlinotesta“ v Ajdovščini, kjer dela 850 ljudi, je ondan povedal:

„Do lani je naš sindikat še kar živahno deloval, sodeloval je z vodstvom podjetja pri vseh pomembnih akcijah, skrbel je za rekreacijo, za športne igre in za socialo. Delavci so ga občutili kot organizacijo, ki jim koristi. Lani smo izvolili novo vodstvo, ki pa se ni uveljavilo kot sindikalni forum. Sestali so se, funkcij pa si niso razdelili, ker so se mnogi branili dolžnosti in niso hoteli delati v sindikatu. Letos smo zamenjali ves izvršni odbor in mislili smo, da bo s tem konec sindikalnega mrtvila, kajti v novo vodstvo smo izvolili mlajše ljudi.“

Mirka Breclj, tajnik osnovne sindikalne organizacije, je rekla:

„Dobra dva meseca sta minila, odkar so nas izvolili, sestanka pa še nismo imeli. Niti se ni sestel odbor, pa tudi ne članstvo. Sklicali smo sestanek odbora, na katerem smo se namevali dogovoriti, kako bomo uresničili sklepe občnega zbora, toda mnogi niso prišli in sestanek je propadel. Zato res ne vem, kaj bi lahko povedala o našem delu.“

O dejavnosti sindikata v „Mlinotestu“ je kasneje govoril tudi **Branko Bandel**, sekretar osnovne organizacije Zveze komunistov.

„Tudi jaz se sprašujem,“ je dejal, „zakaj sploh potrebujemo sindikat?“

Sprašuje se, odgovora pa doslej, kot kaže, še nima.

„Pogovarjamo se na sestankih komunistov in se dogovorimo, kako in kaj. Potem se o istih temah in na enak način pogovarjamo na sestankih delavskih svetov, od centralnega do obratnih, in na sestankih proizvajalcev v obratih; in spet se dogovorimo, kako in kaj. Če bi sklicali še sindikalni sestanek, potem bi tamkaj še enkrat govorili o istih temah in spet bi se dogovorili, kako in kaj. Zakaj?“

Dušan Petrovič-Šane, predsednik Zveze sindikatov Jugoslavije je pred nedavnim takole govoril o dejavnosti naše organizacije:

„Ni sindikata, če ta ne živi med delavci. Zato se moramo zavzemati za takšen sindikat, ki bo predstavljal delavsko gibanje in ki bo izražal neposredne interese delavcev. Biti mora organizacija delavcev in spodbuda za boljše samoupravljanje... Očitno bo moralo priti do sprememb v organizaciji sindikata v vseh njegovih strukturah. Do sprememb pa mora priti ob najširšem sodelovanju delavskega razreda. Ni treba, da bi si v vodstvih izmišljali nove oblike, temveč se morajo te porajati po željah delavcev.“

Nekaj dni kasneje je **Edvard Kardelj** na proslavi stoletnice ljubljanske Tobačne tovarne dejal:

„Za našo socialistično in demokratično družbeno akcijo mora biti izhodišče tisto geslo, pod katerim se je slovensko de-

lavsko gibanje borilo pred vojno: delu čas in oblast. Resnično samoupravljanje, resnična demokracija in svoboda, resnični socializem je samo tam, kjer prihajajo do polnega izraza interesi dela in življenja delavca, delovnega človeka za strojem in na drugih delovnih mestih, v vseh družbenih odnosih.“

Kdo naj torej organizira delavce kot resnične samoupravljavce, kot nosilce delavske oblasti, če sindikat spi in je spričo tega postal še ena od neodkritih „skritih rezerv“.

Sredi letošnjega maja je delovni kolektiv skladišča v „Mlinotestu“ prenehal delati in je zahteval sestanek, na katerem bi se pogovorili, zakaj dobivajo tako nizke osebne dohodke, koliko je pri tem njihove krivde in koliko vpliva družba s svojim nerazumljivo slabim odnosom do te naše gospodarske panoge.

„Ni šlo za stavko,“ so mi zatrjevali vsi tisti, ki poprej niso vedeli, kaj naj bi delal sindikat, „bila je le želja po sestanku.“ V kolektivu, kjer je v letošnjem marcu 138 zaposlenih dobilo manj kot 80.000 starih dinarjev osebnih dohodkov, kjer so v samoupravne akte zapisali, da bodo delili čisti dohodek v razmerju 80:20 (se pravi 20 odstotkov za sklade) in ga danes delijo v razmerju 96:4, je takšna želja razumljiva.

Ni pa razumljivo, zakaj se ne bi organizirali tako, da bi bili ti problemi vsakodnevna skrb vseh članov sindikata. Potlej zagotovo ne bi bilo takšnih izbruhov, ki „niso stavke, pač pa le želje po pogovoru“. Sindikalna akcija članov naše organizacije bi vsak dan nudila dovolj odgovorov na vprašanje — zakaj potrebujemo sindikat.

JANEZ VOLJČ

RADLJE

SKLAD SKUPNIH REZERV

Pred nedavnim ustanovljeni sklad skupnih rezerv gospodarskih organizacij s področja občine bo letos razpolagal s 562.000 dinarji. Ta sredstva bodo porabili za kritje izgub v delovnih organizacijah, za zagotovitev minimalnih osebnih dohodkov delavcev ter za vse druge gospodarske posege, ki so v zvezi s sanacijo in odpravljanjem vzrokov izgub v delovnih organizacijah.

Od vsote, ki je letos na voljo, so odobrili 300.000 dinarjev kredita Tovarni industrijske opreme „Stroj“ iz Radelj za gradnjo industrijske hale. Nekaj denarja so odobrili tudi radejskemu gradbenemu podjetju za nakup orodja, Tovarni lesovine in lepenske iz Podvelke pa so odložili odplačevanje anuitet od najetih kreditov za sanacijo podjetja.

V. R.

URESNIČEVANJE AKCIJSKEGA PROGRAMA V LITIJSKI PREDILNICI

Dohodek večji — izvoz manjši

Kolektiv Predilnice, največjega podjetja v litijski občini, je v prvem polletju izdelal za približno 65 milijonov din blaga ali za 12 milijonov din več kot v enakem obdobju lani ● Izvoznega načrta niso dosegli, ker so prodali v tujino samo za 3 milijone 400.000 din blaga — predvsem v Zvezno republiko Nemčijo, Francijo in v Italijo

Izvoz je za litijsko predilnico še vedno stimulativen. Sodijo pa, da bi

kazalo čimprej sprejeti nov zunanjetrgovinski in devizni sistem, precej

pa si obetajo tudi od uvajanja preferencialov za prodajo blaga v dr-

žave evropske gospodarske skupnosti. Predilnica bo letos skušala voziti za okrog 700.000 do 800.000 dolarjev blaga. Za svoj največji uspeh pri doseganju izvajanja akcijskega programa štejejo nadaljnjo spremembo asortimenta nekaterih vrst preje. V letošnjih šestih mesecih so proizvedli 740 ton visoko kakovostne sintetične preje, dobro tretjino več kot v lanskem prvem polletju, prav to pa je prispevalo k tako velikemu večjemu dohodku.

Predilnica je zaostrela politiko plačevanja blaga pri svojih odjemalcih. Nekaterim kupcem, ki lani letos niso pravočasno poravnali svojih obveznosti ali pa so predolgo odlašali s plačili, so ustavili prodajo preje. Letos so dosegli vezavo strojev pri kupcih na 60 dni. Ne glede na to pa jim kupci dolgujejo okrog 25 milijonov din. To sicer pretirano, vendar pa so na tesnem obratnih sredstvih, zato bodo še bolj zaostrelili politiko poravnavanja odjemalcih.

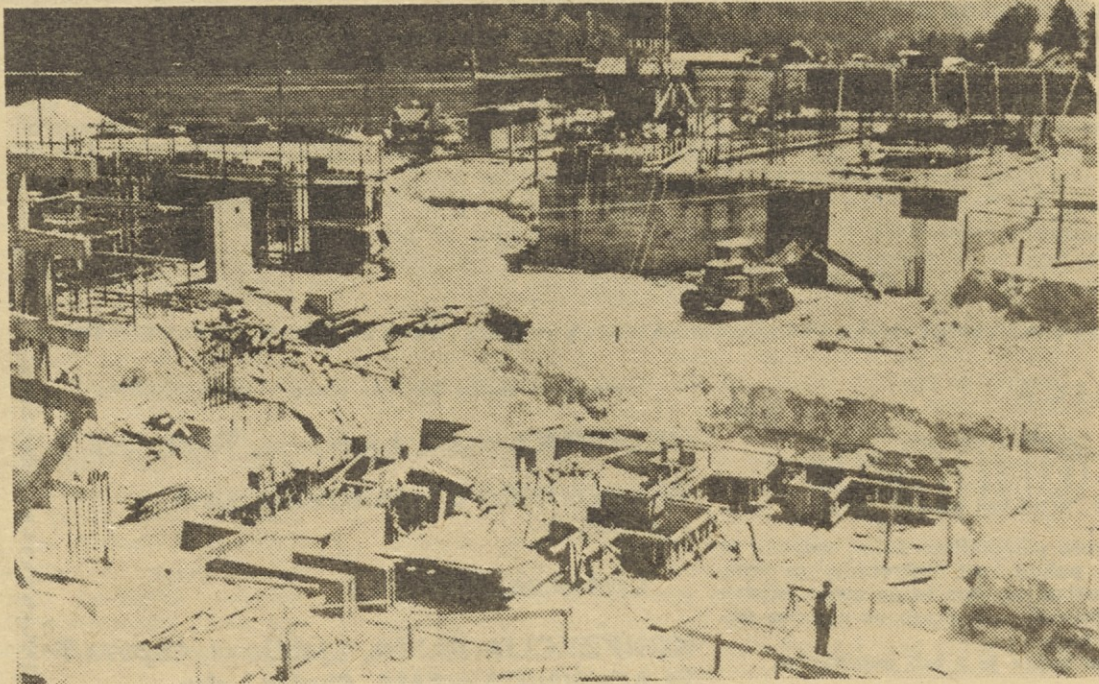
V podjetju imajo tudi letos prednadarne dela, ki pa se mu vsaj doslej ni bilo mogoče v celoti izogniti. Izvajanje načrta modernizacije in rekonstrukcije je namreč moteno redno proizvodnjo, ker so zamenjali stroje in naprave med rednim delom. Če pa, da bo nadurne dela kasneje oziroma po končan modernizaciji precej manj. Končan obnova zastarelega strojnega parka v Predilnici omogočila bistveno povečanje produktivnosti, računajo pa, da jo bodo končali že jeseni. Če bo kolektiv praznovati 85-letnico svojega obstoja. Novi stroji in naprave bodo med drugim omogočile tudi proizvodnjo kvalitetnejših vrst preje in razširitev proizvodnje.

Ob koncu letošnjega maja je znašal v Predilnici povprečni osebni dohodek na zaposlenega 1220 din, manj kot 1000 din na mesec pa je prejelo samo nekaj delavcev. Akcijski program predvideva, da bi že prihodnje leto dosegli okrog 1,5 milijonov din celotnega dohodka, da bi na pomlad leta 1972 dosegli povprečni osebni dohodek na zaposlenega okrog 1500 din. Načrt je vsekakor uresničljiv tudi zavolje tega, ker so v podjetju uvedli najspodobnejšo tehnologijo. Poudarek torej na povečanju storilnosti in na nadaljnjih spremembah asortimenta blaga, izdelkov, ki dajejo najvišji dohodek.

● GORNJA

RADGONA

V industrijskem podjetju ELRAD, ki je znano predvsem po proizvodnji najrazličnejših anten in kablov, so pred dvema letoma začeli delati plastične zabojčke za prevoz slatine. Nov obrat je v neposredni bližini vrele slatine v Boračevi. Pred kratkim so delavci tega obrata slavili delovni uspeh — izdelali so milijonti zabojčke. K. F.

Delavci GIP „Gradis“ Ljubljana grade v Kranjski gori hotel, ki bo eden največjih na Gorenjskem. Ob gradbišču so si postavili svojo betonarno, gramoz pa dobivajo iz struge Pišence. Računajo, da bodo hotel dokončali do prihodnje poletne sezone. V njem bo prostora za 420 gostov, to pa je tretjina vseh sedanjih prenočitvenih zmogljivosti v Kranjski gori. Hotel je last turistične agencije Kompas. — B. B.

POSVETOVANJE O IZDELAVI AKCIJSKIH PROGRAMOV TER O VLOGI SDK

Hitreje in dosledneje ukrepati

V vseh delovnih organizacijah na Koroškem še niso začeli snovati akcijskih programov ● Delovne organizacije so premalo spodbujene za izvoz ● Potrebni so tudi občinski akcijski programi

Predstavniki družbenopolitičnih organizacij, občinskih skupščin, delovnih organizacij in SDK iz vseh 4 koroških občin so te dni na širšem posvetovanju spregovorili o izdelavi akcijskih programov delovnih organizacij in občin ter o vlogi SDK pri uresničevanju teh programov.

V obširni razpravi so poudarili, da so v večini delovnih organizacij v Mislinjski, Dravski in Meziški dolini dokaj prizadevno pristopili k oblikovanju programov za gospodarjenje v pogojih stabilizacije, vendar pa povsod še niso začeli z akcijo. Pa tudi med občinskimi skupščinami je doslej samo slovenjgraška izoblikovala predlog akcijskega programa. Udeleženci posvetovanja so naglasili, da so potrebni akcijski programi na vseh ravneh — v vseh delovnih organizacijah, izdelati pa jih morajo tudi občinske skupščine.

Zlasti še predstavniki gospodarstva so opozorili na nadaljnje naraščanje uvoza in na vse večji primanjkljaj v naši zunanjetrgovinski menjavi. Poudarili so, da bi bilo mogoče dokaj hitro sprejeti ukrepe za omejitve uvoza, vendar jih iz — sicer neznanih razlogov — ne sprejmemo. Gospodarstvo se zavze-

ma, da bi čimprej izoblikovali nov oziroma dopolnili stari zunanjetrgovinski in devizni sistem, saj bi tako lahko pomembno vplivali na stabilizacijo gospodarstva. Koroški gospo-

darstveniki pa tudi menijo, da zdaj gospodarstvo ni zadosti spodbujeno za izvoz, saj na primer niti delovne organizacije, ki so pretežno izvozniki, ne morejo dobiti posojil za izvoz itd.

Obširno so razpravljali tudi o vlogi in nalogah SDK pri uresničevanju stabilizacijskih programov delovnih organizacij in občin. Gre za to, da mora SDK v prihodnje kar najhitreje, učin-

kovito ter dosledno in enotno ukrepati na celotnem področju, sicer zelenih uspehov ne bo. Na Koroškem podpirajo prizadevanja, da bi SDK kar najhitreje posodobila poslovanje in da bi bili podatki, ki jih posreduje SDK, kar najbolj analitično obdelani. Tako predstavniki občinskih skupščin kot družbenopolitičnih organizacij in delovnih kolektivov pa veliko pričakujejo od polletnih analiz gospodarjenja, ki jih mora SDK pripraviti najpozneje do 20. avgusta, v njih pa podrobno obdelati dobre in slabe strani gospodarjenja; tam pa, kjer so težave, predlagati tudi potrebne ukrepe za sanacijo poslovanja.

NA ROB »TEZAM O OBLIKAH SODELOVANJA MED ZVEZO SINDIKATOV SLOVENIJE, PARTIZANOM SLOVENIJE IN ZTKS PRI RAZVIJANJU ŠPORTNE REKREACIJE V DELOVNIH ORGANIZACIJAH«

Razmah organizirane rekreacije

Kako čimbolje organizirati rekreacijo delovnih ljudi, je bila doli tema razgovora na sindikalnih, ko so obravnavali »teze o oblikah sodelovanja med Zvezo sindikatov Slovenije, Partizanom Slovenije in ZTKS pri razvijanju športne rekreacije v delovnih kolektivih«. Udeleženci razgovora so menili, da bi pri tem morali izhajati iz razmer, ki danes v telesni kulturi na delovnem in ki se kažejo v naslednjih bistvenih ugotovitvah:

— Ze nekaj let upada število telesnokulturnih organizacij, aktivnega članstva in kadrov.

— Nekateri socialni kategorije (predšolski otroci, del študentov, kmetje, velik del zaposlenih, gospodinjice, upokojenci itd.) so izven organizirane telesnokulturne aktivnosti.

— Raven telesne zmogljivosti mladih ljudi zaostaja za sposob-

nosti mladih, ki so jih ugotovili pri mladih v drugih deželah, in za dosežki, ki so jih pokazala merjenja telesnih zmogljivosti mladine v nekaterih republikah SFRJ.

— Delavci, stari od 20 do 30 let, v poprečju pretečejo 800 m z enakim rezultatom kot otroci, stari 12 let.

— Delavci med 35 in 40 letom počasneje pretečejo razdaljo 500 m kot desetletne deklice.

— 40% delavcev ne more preteči več kot 500 metrov.

— Vsako leto se v Jugoslaviji utopi skoraj tisoč ljudi.

— Naraščajo obolenja srca, ožilja, dihalnega sistema ter psihična in psihonevrotična obolenja.

— Okrog 50% učencev v SRS ima različne telesne okvare.

— Razpoložljivi objekti za potrebe telesne kulture, ki nam jih sicer primanjkuje, so v poprečju izkoriščeni 25 do 30% itd.

KAJ STORITI?

Nastane torej vprašanje, kaj storiti, da bi takšne razmere v doglednem času spremenili? Osnovni cilj vseh zainteresiranih mora biti, da z ustreznimi dejavnostmi zavestnih sil dosežejo izgrajevanje vsestransko sposobne, razvite, ustvarjalne in zdrave osebnosti z visokimi delovnimi in obrambnimi sposobnostmi, ki bo deležna aktivnega odmora in razvedrila in ki ji bomo z udeleževanjem v telesni kulturi podaljšali aktivnost življenja.

Zato naj bi bil namen medsebojnega sodelovanja med sindikati, Partizanom in ZTKS predvsem v naslednjem:

— Oblikovanje enotne politike o razvijanju športne rekreacije v delovnih organizacijah.

— Usklajevanje programa dela Zveze za telesno kulturo Slovenije, Partizana Slovenije in

Zveze sindikatov Slovenije na področju športne rekreacije.

— Oblikovanje ustreznih organov na občinskem nivoju in v delovnih organizacijah za razvijanje rekreacije.

— Skupna uporaba materialnih, tehničnih, kadrovskih in drugih pogojev.

— Usklajevanje in ekonomično izkoriščanje finančnih sredstev na tem področju.

— Skupna organizacija večjih telesnokulturnih manifestacij na področju športne rekreacije, ki imajo republiški pomen.

PARTIZAN LAHKO VELIKO POMAGA

Samoupravnim organom in sindikalnim organizacijam v delovnih kolektivih lahko na tem področju nudi konkretno strokovno pomoč ali medsebojno dogovorjene usluge strokovna organizacija »Partizan« Slove-

nije, ki ime največ izkušenj prav na tem področju in razpolaga z ustreznimi strokovnimi kadri, objekti in drugimi pogoji.

Sodelovanje se lahko razvija zlasti na naslednjih osnovnih komponentah, na katerih je grajena organizacija in vsebina dela »Partizana« — organizacije za telesno vzgojo in športno rekreacijo. Društva TVD »Partizan« so organizirana in programsko zasnovana tako, da so prostorno najbolj približana ob-

čanom, saj delujejo v okviru stanovanjskih naselij, kjer zaposleni ljudje preživljajo svoj prosti čas. Društva »Partizan« imajo dolgoletno prakso in izkušnjo v organizaciji in delu na telesnovzgojnem in športno rekreativnem področju. Telesnovzgojno delo vodijo kadri, ki zagotavljajo načrtno in strokovno delo. Zelo pomemben dejavnik pa je tudi v tem, da društva »Partizan« zadovoljujejo kompleksno potrebo delavca in njegove družine pri izkoriščanju prostega časa. Življenje v društvu in program zagotavljata, da se lahko udeležuje v njem vsak član družine, ne glede na starost in spol, in da vsakdo lahko zadovolji svoje športne interese tako glede na panogo športa kot glede na obliko udeleževanja.

S tem so navedene le nekatere prednosti, ki jih uživajo delovni ljudje, če njihove organizacije uspešno sodelujejo z društvi »Partizan« in vključujejo vanje svoje člane.

(m. ž.)

Smo sredi dopustov in vse »rine« na morje ter v letoviske kraje v notranjosti. Tudi Polona Jeločnik iz Ljubljane zadovoljno uživa počitnice v Rovinju

VEČ SKUPINSKEGA PLANINSTVA V ZAHTEVNEJŠE GORE

Manj komercializacije

Nad 113 matičnih planinskih društev, kolikor jih je aktivno vključenih v delo Planinske zveze Slovenije posveča mnogo premalo pozornosti svojemu članstvu. Matična planinska društva so bolj ali manj, vsekakor pa mnogo preveč, zaposlena in obremenjena s komercialno in gospodarsko stranjo našega planinstva, to je s prodajo hrane, alkoholnih pijač in z upravljanjem ter oskrbovanjem planinskih postojank.

Le malo planinskih funkcionarjev najde primeren čas za propagando množičnega planinstva in pospeševanja vrhunškega alpinizma. Kvalitetna in zanimiva predavanja so dokaj redka oblika dela planinskih društev. Mladinski in alpinistični odseki pri planinskih društvih se morajo boriti za nujno potrebna sredstva za organizacijo predavanj, plezalnih šol, tečajev in taborov, izletov in vzponov v tuje, zahtevnejše gorske skupine.

Številne komisije pri Planinski zvezi Slovenije vlagajo velike napore v vedno bolj razvijano planinsko alpinistično aktivnost v naših društvih, mladinskih in alpinističnih odsekih. Za vse pobude, prošnje in želje mladih planincev, alpskih smu-

čarjev, plezalcev in alpinistov, pa imajo matična planinska društva kot je rečeno premalo razumevanja.

Nekateri mladinski in alpinistični odseki so na pobudo komisije za alpinizem pri Planinski zvezi Slovenije že začeli propagirati in izvajati svoje programe z namenom, da bi spoznali bolj oddaljene predele našega planinskega sveta. Dobro pripravljene skupinski izleti in vzponi so pri nekaterih mladinskih in alpinističnih odsekih že stalna oblika dela. Alpsko turno smučanje je zajelo že najširše plasti mladih smučarjev. Tudi skupinski izleti na Stol, Oltar, Škrlatico, Triglav, Stenar, Grintovec, so priljubljene oblike, ki zajemajo vedno večji krog navdušenja ljubiteljev gora. Mnogo preveč pa so zane-marjene še druge lepe in zanimive gorske skupine v drugih

naših republikah, kot na primer Šar planina, Durmitor, Prokletije, Komovi, Preanj in Čvrnsnica. Lepo je tudi nedaleč za mejo pri Belopeških, Klanjskih jezerih pod severnimi stenami Mangrta ali na Neveji pod Kaninom in Poliškim Špičkom, Montažem in v Zaizeri, kjer se bohotijo mogočne severne stene Viša in Montaža ter drugih gora.

Obetajočim planincem, plezalcem in alpinistom, moramo pokazati pot iz osnovne šole v srednjo šolo, ki jo lahko uspešno opravijo v domačih stenah in grebenih, če hočemo, da bodo uspešni in zmagoviti v zahtevnejših gorah. Dolomitov, Centralnih Alp, Kavkazu, Hindušku, Pamirju, Andih in Himalaji, kamor so usmerjeni pogledi in koraki našega in svetovnega alpinizma.

UROŠ ŽUPANČIČ

RAVNE NA KOROŠKEM:

Slabše kot prejšnja leta

Šahisti iz Železarne Ravne na Koroškem so tudi letos sodelovali na republiškem sindikalnem ekipnem prvenstvu, ki je bilo v

Portorožu. Proti pričakovanju njihov nastop letos ni bil tako uspešen kot prejšnja leta, ko so 1964. leta celo zmagali, lani pa zasedli tretje mesto. K sporsdrsljaju jim je največ pripomogla slaba igra v predtek-movanjih in sistem razporeditve v finalu. Znano je, da ima ekipa ravenskih železarjev nekaj zelo borbenih šahistov, vendar se je pokazalo, da so bili prav za to tekmovalce psihološko in kondicijsko slabo pripravljene. Temu pa se niti ne moremo čuditi, saj je bilo v občinskem merilu le eno šahovsko tekmovaljevanje in sicer brzopotezni turnir za naslov občinskega sindikalnega prvaka. Ob tej priložnosti bi radi povedali, da odnos do šahistov ni bil ta kot bi želeli. V razpisu za občinski sindikalni brzopotezni turnir je bilo namreč tudi navedeno, da bodo dobili najbolje uvrščeni tekmovalci darila, pokal in podobno. Minilo pa je že pol leta, ko pristojni te obljube niso izpolnili. Takšne pomanjkljivosti bi bilo treba v prihodnje vsekakor popraviti in bolj paziti na težko pridobljen ugled iz prejšnjih tekmovalj. Upajmo, da še ni prepozno!

PAT

Vedno na zalogi bogata kolekcija damske konfekcije v aktualnih krojih, barvah in materialih. Na voljo so tudi ekskluzivni, visoko modni modeli plaščev, kostimov in oblek v zelo majhnih serijah.

Torej, v Modni hiši oblačila za ženo, moža, hčerko in sina!

PRODAJNI SERVIS

modna hiša

LJUBLJANA — MARIBOR — OSIJEK

PRIHODNJE LETO V LJUBLJANI:

Leto športne rekreacije

Prihodnje leto je leto olimpijskih iger. Ob tem dogodku vedno zraste zanimanje za šport in telesno vzgojo. Zato ljubljanski sindikati

LJUBLJANA:

Zakon o telesni kulturi

Te dni so v odboru za telesno kulturo prosvetno-kulturnega zbora Skupščine SRS obravnavali predlog za izdajo zakona o telesno-kulturnih skupnostih in o financiranju telesne kulture v SR Sloveniji. Prisotni na seji so se zavzeli, naj bi zakon kar najbolj na široko zajel vsa področja telesne kulture. Strinjali so se tudi s temeljnim izhodiščem predloga: organiziranost telesne kulture in financiranje tega področja družbene dejavnosti. Člani odbora so tudi menili, da bi k urejanju telesnokulturne problematike po svoje lahko prispevali tudi drugi zakoni in predpisi, ki urejajo urbanistično načrtovanje, dejavnost delovnih kolektivov in podobno. (ž.)

predlagajo, naj bi v prihodnjem letu začeli z načrtnim in organiziranim delom na področju športne rekreacije in da bi imenovali olimpijsko leto 1972 »LETO ŠPORTNE REKREACIJE V DELOVNIH KOLEKTIVIH«.

Ob tej priložnosti bodo izvedli naslednje akcije:

Vsebinsko koledarja »ČLANOM SINDIKATA«, ki ga vsako leto izdajo ljubljanski sindikati, bodo to pot posvetili izključno športni rekreaciji delovnih ljudi. Ob koncu leta pa naj bi organizirali razširjeno tematsko konferenco o športni rekreaciji, na katero bi povabili predsednike osnovnih sindikalnih organizacij in delavskih svetov ter direktorje podjetij. Na tej konferenci bodo predlagali osnutek družbenega dogovora o tem, kolikšna minimalna sredstva morajo zagotoviti delovne organizacije za športno rekreacijo svojega kolektiva. V okviru omenjenega družbenega dogovora bi sprejeli tudi sklep, da morajo vse delovne organizacije v Ljubljani v svojih statutih opredeliti obveznosti do skrbi za redno rekreacijo, oziroma športno rekreacijo zaposlenih. Od naslednjih akcij naj omenimo še to, da bodo izdelali tudi poseben katalog z vsemi podatki o izvedenih in načrtovanih športno-rekreacijskih akcijah ljubljanskih sindikatov in možnost za športno rekreacijo v Ljubljani. V tem katalogu bi bili tudi urniki vadbe vseh telesnovzgojnih organizacij, ki imajo vplejano športno rekreacijsko vadbo in tudi urnike za vse objekte, na katerih bo mogoče to vadbo organizirati.

M. Ž.

● SLOVENJ GRADEC

Zmagala Tovarna meril

V Slovenj Gradcu je na 1. šahovskem troboju, na katerem so nastopile tri osemčlanske ekipe, zmagala domača ekipa Tovarna meril z 12 točkami, na drugo mesto se je uvrstila ekipa Hidromontaže iz Maribora s 6 točkami, tretja pa je bila Elektrokovina iz Maribora prav tako s 6 točkami. Izidi posameznih dvobojev so bili naslednji: Hidromontaža-Elektrokovina 5:3, Tovarna meril: Hidromontaža 7:1, Elektrokovina: Tovarna meril 3:5. Zmagovalna ekipa je prejela lep prehodni pokal. —jš.

V Rovinju hodijo na letovanje tudi slovenski železničarji. Te dni smo jih obiskali in povedali so nam, da se dobro počutijo, da so imeli ves čas ugodno vreme in toplo morje.

Hitro in sodobno do potrošnika

Zdaj bodo več skrbi posvetili življenjski ravni zaposlenih ● Nove zmogljivosti za hlajenje, skladiščenje in podobno pa bodo v prihodnje gradili postopoma in v sodelovanju z zainteresiranimi proizvajalci kmetijskih pridelkov

Podjetje „Sadje-Zeljava“ je bilo ustanovljeno pred 24 leti in ima za seboj pestro razvojno pot. Svoj največji vzpon so zabeležili v zadnjih petih letih, ko so se še bolj specializirali za prodajo kmetijskih pridelkov. Čeprav ta dejavnost ni akumulativna, so lansko leto zaključili s 86 milijoni dinarjev bruto prometa, 8,5 milijona dinarjev dohodka, 680.000 dinarjev ostanka dohodka in 1,7 milijona dinarjev amortizacijskih sredstev.

NOVA LASTNA TRŽNICA

V podjetju „Sadje-zeljava“ si prizadevajo, da bi občanom nudili kar najkvalitetnejše blago, predvsem pa, da bi jim le-to čim bolj približali. Zato so v zadnjem času znatno povečali število lastnih prodajalnih in drugih prodajnih mest. Povsod po svetu prodajajo sadje in zelenjavo tudi po kioskih in stojnicah, da bi oboje čim bolj približali kupcu, da bi bili prodajni stroški čim manjši in da bi blago zaradi hitre pokvarljivosti čimprej obrnili. Podjetje „Sadje-zeljava“ ima v Ljubljani prav glede tega težave. Poenoten tip kioska, ki ga dovolijo postaviti v Ljubljani, je neprimerno slabši od kioskov, ki jih podjetje „Sadje-zeljava“ že ima. Zato bodo v Ljubljani v kratkem odprli novo večjo lastno tržnico, na kateri bodo lahko potrošniki dobili poleg sadja in zelenjave tudi druge živilske potrebščine. Ta tržnica bo nadomestila, kot so nam pojasnili, tudi dosedanjo prodajo blaga za ozimnico.

MODERNIZIRANA PRESKRBA

V preskrbo s sadjem in zelenjavo ne sodita le nakup in prodaja blaga, temveč tudi vskladiščenje, hlajenje, zorenje, pranje in čiščenje ter pakiranje oziroma končna priprava blaga za trg. Pri vseh teh opravilih je blago neprestano izpostavljeno poškodbam, pri teh manipulacijah pa nastajajo tudi največji poslovni stroški, zlasti še, če postopki niso modernizirani.

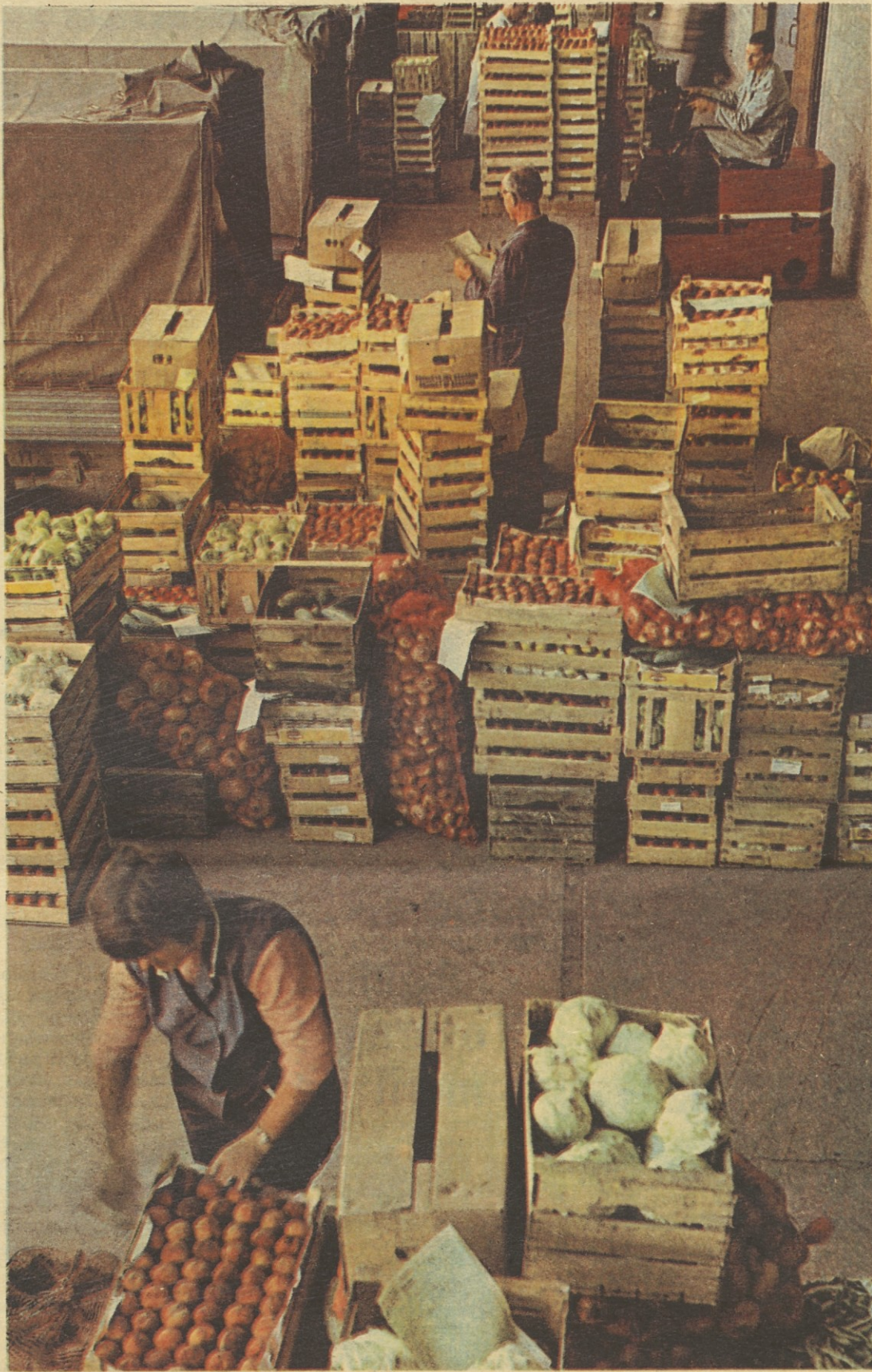
Kolektiv „Sadje-zeljava“ si prizadeva, da vsa ta opravila optimalno dosežejo svoj namen. Seveda pa ni mogoče iz slabo proizvedenega blaga narediti dobrega, kvalitetnega blaga v prodaji, mogoče pa je organizirati poslovanje tako, da se blago na poti od proizvajalca do končne potrošnje čim manj pokvari oziroma poškoduje. Prav v tem pogledu je kolektiv „Sadje-zeljava“ v zadnjem času zabeležil zavidljiv napredek. Ne poznajo več težaškega dela. Ves notranji transport opravljajo z viličarji in transportnimi trakovi. Za skladiščenje blaga imajo v celoti izveden sistem paletizacije, kjer uporabljajo tudi že paletne zabojnike, kar je zadnja novost na tem področju. Razen tega podjetje razpolaga z najsodobnejšimi hladilnicami in zorilnicami. Pranje, sušenje, kalibriranje in pakiranje je avtomatizirano. Vzporedno s tem so modernizirali tudi upravno-tehnično poslovanje v podjetju. Že nekaj let knjigovodske podatke obdelujejo mehano-grafsko, pravkar pa uvajajo nov mehano-grafski sistem, ki bo posredoval vse potrebne podatke za operativno poslovanje.

V podjetju „Sadje-zeljava“ se seveda zavedajo, da preskrba prebivalstva Ljubljane s sadjem in zelenjavo še ni zadovoljiva. Težave so zlasti v tem, ker se v določenih obdobjih nakopiči toliko tržnih viškov, da jih ni mogoče spraviti v promet, v drugih obdobjih pa je na trgu premalo sadja in zelenjave, pa čeprav ima kmetijska proizvodnja vse potrebne pedološke in klimatske pogoje za normalno produkcijo. Tu je tudi še vse preveč stihijskega in nesmotrnega uvoza posameznih kmetijskih pridelkov, zaradi česar je posameznega sadja ali zelenjave enkrat preveč, drugič pa tega blaga sploh ni, kar vse skupaj povzroča velika nihanja v preskrbi.

Na to sicer podjetje „Sadje-zeljava“ ne more vplivati, ker kmetijskih pridelkov ne uvaža, vendar pa lahko pomembno prispeva k odpravljanju konic oziroma pripomore k stabilnosti v preskrbi prebivalstva s sadjem in zelenjavo s tem, da na sodoben način vskladišči čimveč blaga takrat, ko je tega na pretek in ga potem prodaja kontinuirano. To pa podjetje „Sadje-zeljava“ tudi dela.

KAKŠNI SO NAČRTI PODJETJA

Kolektiv je vse uspehe in modernizacijo dosegel pretežno z lastnimi sredstvi. To pa se pozna tudi pri osebnih dohodkih zaposlenih, ki so prav zaradi uvajanja sodobnega načina poslovanja in modernizacije mnogo nižji, kot bi jih sicer lahko izplačevali. Sedaj so sodobni in mehанизirani. Zato so že sklenili, da bodo poslej več pozornosti posvetili življenjski ravni članov kolektiva. Investicijski načrt razvoja podjetja sicer predvideva nadaljnjo izgradnjo zmogljivosti za hlajenje, skladiščenje krompirja in zeljarno, toda ne na račun osebnih dohodkov zaposlenih, kot se je to dogajalo doslej. Vse te objekte bodo gradili postopoma in s sodelovanjem zainteresiranih proizvajalcev kmetijskih pridelkov. Še naprej bodo širili lastno prodajno mrežo, mimo novih prodajalnih mest bodo v prihodnjem razvoju podjetja njegovo delovanje vsekakor preoblikovali v tip tržnice tudi z avkrijsko prodajo. E. P.

V skladišču „Sadje-zeljava“ začno z delom že zelo zgodaj. Vsako jutro, ob štirih, ko nas večina še trdno spi, začno natovarjati tovornjake z zaboji. In ob šestih, ko se odpro trgovine, so že založene s svežim sadjem in zelenjavo. — Foto: A. AGNIC

KAJ JE POKAZALA ANALIZA O ZASTRUPljanJU OZRAČJA V ZASAVJU

Sanacija neodložljiva

Hrastniška Steklarna, Tovarna kemičnih izdelkov, občinska skupščina ter trboveljska Termoelektrarna in Cementarna so se lani sporazumele o izdelavi posebne študije, ki naj bi dala širši vpogled v sedanjo stopnjo onesnaženosti in zastrupljanja ozračja v Zasavju zaradi industrijskih izločin. Nalogo je prevzel ljubljanski hidrometeorološki zavod in k sodelovanju povabil še nekatere sodelavce naših osrednjih znanstvenih institutov, študijo pa je poleg naštetih podjetij sofinancirala še gospodarska zbornica SRS.

Pred kratkim so naročniki prejeli predhodno poročilo o

rezultatih meritev stopnje zaplinjevanja ozračja. Podatki so porazni. Plini, ki uhajajo iz dimnika trboveljske termoelektrarne II, povzročajo ogromno ško-

do in pretijo uničiti vse varovalne gozdove od Trbovelj do Radeč, zelene oziroma kmetijske in druge površine ter senožeti. Zavoljo erozije bo kmalu v ne-

varnosti tudi železniški in cestni promet na tem območju, vplivala pa bo tudi na rečno strugo Save.

Strokovnjaki pravijo, da je nujno potrebno zmanjšati stopnjo koncentracije plinov. Šele tedaj bo mogoče uspešno pristopiti k biološkim sanacijskim ukrepom in po potrebi prilagoditi vegetacijo povišanim koncentracijam, s katerimi moramo zlasti v naših klimatskih razmerah vedno računati v okolici večjih industrijskih in termoelektričnih objektov.

Glavni povzročitelji močnega onesnaženja in zaplinjevanja so

obe termoelektrarni, Cementarna, Steklarna in Tovarna kemičnih izdelkov. Toda od skupne količine stopnje zaplinjenosti ozračja odpade kar 9% na trboveljsko termoelektrarno II. Sanacija je neodložljiva. Možni so razni posegi, toda izvedljiv je samo eden, in sicer, da termoelektrarna zgradi poseben dimovod na bližnji hrib na levem bregu Save in na hribu sezida nov dimnik. Njegovo višino pa bo treba še ugotoviti na osnovi nadaljnjih meritev, kajti treba je doseči, da bodo plini prebijali spodnjo mejo ozračja in se dvigali višje.

Posebna medobčinska ko-

Novosti iz »Gorenja«

Zdaj tudi kuhinja »Gorenje«, še letos pa stroji za pomivanje posode, električni rezalci, mlinci za kavo in sušilci za lase

Tovarna gospodinjske opreme Gorenje Velenje bo najpозneje do konca letošnjega leta uresničila napovedi — pojavila se bo na našem tržišču s celotnim izborom strojev in opreme za gospodinjstvo. Vse, kar gospodinja rabi za kuhinjo, lahko kupila pri Gorenju.

Nedavno tega je že stekla proizvodnja v novi tovarni gospodarnega pohištva v Velenju, kateri izdelujejo kuhinjske elemente Gorenje. Čeprav so vsi elementi pravzaprav šele pojavili na našem tržišču, so dokaj hitro pridobili sloves zaradi redne funkcionalnosti in oblikovnosti. Kuhinjski elementi Gorenje se pojavljajo na jugoslovanskem tržišču kot funkcionalni

na celota z vsemi vgrajenimi elementi, od štedilnika in hladilnika do — čez nekaj mesecev — tudi stroja za pomivanje posode, in opremljena z vsemi potrebnimi malimi gospodinjstvenimi aparati.

V Tovarni gospodinjske opreme Gorenje Velenje so že začeli s pripravami za proizvodnjo strojev za pomivanje posode, ki bodo na tržišču proti koncu leta, proizvajali pa jih bodo pod dokumentacijo italijanskega podjetja Style.

Gorenje pa bo letos dalo na tržišče tudi nekatere nove male gospodinjske stroje, ki jih izdelujejo v obratu v Nazarjih v sodelovanju z zahodnonemško tvrdko Krups. Kuhinjskim tehtnicam in mešalcem se bo že v kratkem pridružil nov proizvod — električni rezalec, pozneje pa bo stekla tudi proizvodnja mlincov za kavo. Še letos pa bo v tovarni v Nazarjih stekla tudi proizvodnja sušilcev za lase. (vs)